

פרשת השבוע "שמיני"

ובו י"א עניינים בביאור הפרשה וכמה פרקי נחשבה מאת הגאון הצדיק רבי יחיאל הלוי נוביק שליט"א ראש כולל דעת יוסף אשדוד.

בומרנג – חץ מושחז שתוזר לאחוריו.

"בעין הסערה" – ליבת הסיפור.

פרק מ"ג (פרק צ"ה) "מהלך מפתיע מאד"

וּפְרַשׁ יי בד"ה משה, הן הקריבו, בתמיה, וכי בני שהם הדיוטים שמשו היום? והלא עלי הטלת כל העבודה, כדכתיב (פר' ט' פס' ז') "קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדם כאשר ציוה ה'" ואני כהן גדול ומקריב אונן.

(דברי רש"י הולכים אליבא דשיטת ר' שמעון ור' יהודה דמפני טומאה נשרפה ולא מטעם אנינות. ברם רבי נחמיה פליג וסבר דמפני אנינות נשרפה החטאת, ורש"י מבאר לפי זה את הפסוק אליבא דשיטת ר' יהודה ור' שמעון דמפני טומאה נשרפה).

ולפי"ז נראה פשוט דלא הייתה לבני אהרן כל שייכות עם עבודת אותו היום ולפיכך אי אפשר שתיפסל העבודה בשל אנינות. ברם הדברים צע"ג וכבר עמד בזה מרן הגרי"ז זי"ע בחידושו, שהרי תיכף לזה כתוב בפסוק שם (פס' ט') "ויקריבו בני אהרן את הדם אליו ויטבול אצבעו בדם ויתן על קרנות המזבח ואת הדם יצק אל יסוד המזבח". הרי לן שבני אהרן עשו את

(א) האם עבדו בני אהרן באנינות?

איתא בפרשה (ויקרא פר' י' פס' י"ט) "וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם לפני ה' ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום היטב הדבר לפני ה'".

ובפרש"י: הן היום הקריבו, מהו אומר? אלא אמר להם משה, שמא זרקתם דמה אוננן, שאונן שעבד חילל? אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיוטות? אני הקרבתי שאני כהן גדול ומקריב אונן".

ומקור דברי רש"י הוא הגמ' בזבחים (דף ק"א ע"א אליבא דרבי שמעון) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקודש שמא נכנס דמה לפני ולפנים, אמר לו הן לא הובא את דמה (אל הקודש פנימה) שמא חוץ למחיצתה יצאת? אמר לו הן בקודש הייתה, ודילמא באנינות אקריבותה ופסלתה, אמר לו, משה הן הקריבוה דפסלה בהו אנינות? אני הקרבתי.

סוגיות חלוקות, לדברי הגמ' בזבחים (דף ק"א ע"א) מתו נדב ואביהוא קודם לכן ולא עשו את ההולכה, ולדברי הגמ' במו"ק מתו רק לאחר מיכן וממילא אין קושיא על מרן שהקשה על הגמ' בזבחים.

ודוחק לומר כדי לקיים את שתי הסוגיות, שתחילת ההולכה היה ע"י נדב ואביהו ועל זה נאמר בגמ' במו"ק שעשו מצוה אחת דהיינו תחילת ההולכה, ובאמצעה נסתלקו ואת גמר ההולכה עשו אלעזר ואיתמר (כסברת משה) ולכך שאלם, ודילמא באנינות נעשתה ובשל זה נשרפה. ולפיכך שפיר תמה מרן הגרי"ז על דברי תשובת אהרן למשה, וכי הם הקריבו והלא כל העבודה של אותו היום נצטווה אהרן לעשות ככהן גדול שאנינות כשרה בו ואי אפשר שיפסל הקרבן בשל אנינות, וע"ז תמה מרן מה תשובה היא זו, כי אף שאת השחיטה הזריקה וההקטרה עשה אהרן ככה"ג אבל את הקבלה וההולכה עשו בני אהרן כפי כעדות התורה **ויקריבו בני אהרן את הדם אליו** ובגמ' בריש זבחים למדו שתי עבודות קבלה והולכה מהפסוק ויקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וגו' (פרי' א' פס' ה') וא"כ אפשר שכבר היו באותה עת אוננים ושפיר נפסל הקרבן בגין אנינות.

איברא דמדברי התו"כ מוכח להדיא דלא כסוגית הגמ' בזבחים. דזה לשון התו"כ **"ויבוא משה ואהרן אל אהל מועד"**, כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה עומד ומצטער. אמר, יודע אני שכעס עלי המקום, בשבילי לא ירדה שכינה לישראל. אמר לו, משה אחי, כך עשית לי? שנכנסתי

מעשה הולכה, והנה בגמ' בזבחים (דף י"ד ע"א) מוכח דאון פוסל מקבלה והילך וא"כ מניין לנו שלא היה פסול אנינות בקרבן, אם נדב ואביהו מתו קודם לכן ואלעזר ואיתמר עבדו בהולכת הדם כפי שמעיד הפסוק, והניח מרן הגרי"ז התמיה בצ"ע.

וכבר תמהו תלמידינו בזה, כי כביכול נתעלמה גמ' ערוכה ממרן הגרי"ז זי"ע שפסוק זה לא היה במצב של אנינות, שהרי באותה שעה לא מתו נדב ואביהו, כדאיתא בגמ' במו"ק (דף כ"ח ע"ב) **"ת"ר כשמתו בניו של רבי ישמעאל נכנסו ד' זקנים לנחמו ר' טרפון ור' יוסי הגלילי ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא**. אמר להם ר' טרפון, דעו שחכם גדול הוא ובקי באגדות, אל יכנס אחד מכם בתוך דברי חברו.

ואיתא שם, נענה ר' טרפון ואמר **"ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה"** והלא דברים ק"ו, ומה נדב ואביהו שלא עשו אלא מצוה אחת, דכתיב ויקריבו בני אהרן את הדם אליו כך, בניו של ר' ישמעאל על אחת כמה וכמה". הרי לנו מפורש שאת הקרבה זו עשו נדב ואביהו בעת חיותם ולא בזמן זה הייתה האנינות, וא"כ על מה תמה מרן?

ברם תמה כנגדם מו"ר הגאון האמיתי מרן הגרמ"ד הלוי זצוק"ל, דיהיה איך שלא יהיה, הגמ' במו"ק אינה עולה בקנה אחד עם הגמ' בזבחים, דאם אכן נפרש כדברי הגמ' במו"ק שנדב ואביהו עשו את ההולכה היאך העלתה הגמ' סברא כזו שמא בשל אנינות נפסלה החטאת, אם היו חיים בכל עת הקרבנות, היאך יתרמי מציאות של אנינות? אם לא שנוכרח לומר כי אלו הן

(לכאורה דברי הרמב"ן תמוהים מאד
וצ"ב, שביאר את הס"ד של משה שלא
נזרק הדם כלל, אי"כ אי אפשר היה לתת
כלל את החלבים על גבי האש להקטרה
ומהו וירד מעשות החטאת והעולה
והשלמים, דמשמע שעשו כבר את
הקרבנות? ואם כוונתו לומר שלא נתנו
את כל המתנות והלכו לתת את יתר
המתנות, גם זה תמוה, שהרי בדיעבד די
במתן של מתנה אחת בחטאת לדברי
ב"ה, וממילא כבר נעשתה מעשה
הזריקה? ואולי אף שבדיעבד כבר כיפר,
מכל מקום אם לאחר מיכן יתנו את יתר
המתנות על המזבח חשיב עבודה,
ובכה"ג אפשר להחשיב זאת כעבודה
שמחוללת אם נעשתה באנינות,
והדברים תמוהים ודחוקים, שכיון
שכבר נתכפרו קודם לכן מה שיך חילול
עבודה בכה"ג וצ"ע).

ומו"ר הגאון האמיתי מרן הגרמ"ד
זצוק"ל מציע בעניין פשט חדש, דשני
סוגי קרבנות היו, קרבנות המילואים
ושעיר ר"ח שהיה מדין קרבנות היום,
ובאמת הקריבו קודם לכן את קרבנות
המילואים ועדיין לא הקריבו את קרבן
ר"ח, ומה שכתב בתו"כ שקרבו כל
הקרבנות כולם כוונתו לקרבנות
המילואים שאותם עשו בתחילה ולא
ירדה עליהם אש ולכך נתבייש אהרן וכו'
כדאיתא בתו"כ, אבל קרבן ר"ח עדיין
לא הקריבו, ואף שקרבן ר"ח יותר תדיר
והיה צריך לחול בזה דין של תדיר
ושאינו תדיר תדיר קודם?

אפשר דכאן לא שיך דין זה כלל, שהרי
קרבנות המילואים היו כדי להכשיר את
תחילת העבודה במזבח ואת אהרן
ככה"ג, וממילא זה כעין חינוך, דבלא זה
אי אפשר להקריב את קרבן ר"ח,

ונתביישתי ולא ירדה שכינה לישראל.
מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים
וירדה שכינה לישראל, לכן נאמר, ויבוא
משה ואהרן אל אוהל מועד. ובהמשך
כתוב בתו"כ, ותצא אש מפני ה' כיון
שראו אש חדשה שירדה משמי מרום
ולחכה את המזבח ואת העולה ואת
החלבים, פתחו פיהם ואמרו שירה, ועל
אותה שעה הוא אומר, רננו צדיקים בה'
לישרים נאווה תהילה, באותה שעה
קפצה פורענות על נדב ואביהוא וכו'.

עוד איתא בתו"כ "כיון שראו בני אהרן
שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים
ולא ירדה שכינה לישראל, אמר ליה נדב
לאביהוא וכי יש אדם שמבשל תבשיל
בלא אש? מיד נטלו אש זרה והכניסו
לבית קה"ק שנאמר "ויקחו שני בני
אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו
בהם אש". הרי לנו שמעשה נדב
ואביהוא היה אחרי הקרבת כל
הקרבנות, וודאי שאין זה עולה בקנה
אחד עם הגמ' בזבחים ודילמא באנינות
הקריבוהו.

ובאמת כבר עמד בזה הרמב"ן ז"ל (פס'
י"ט) וז"ל "ואני תמה, שהרי קודם
האנינות נעשו כל הקרבנות, דכתיב וירד
מעשות החטאת והעולה והשלמים (פרי'
ט' פס' כ"ב) ואחרי כן נכנסו לאהל מועד
והתפללו ואחרי כן ירדה האש לקרבנות
ואז הקטיר נדב ואביהוא קטורת זו?
ותירץ שם הרמב"ן, ושמא לא היה משה
רואה את מעשיהם וחשש שמא מצאו
דם השעיר הזה שלא נזרק עדיין
וזרקוהו. ואהרן אמר לו הלא הזריקה
שלי היא, וכשנזרקה מידי נזרקה ולא
נפסלה באנינות ומשא ומתן של הלכה
היה אבל לא נעשה בהם דבר באנינות
כלל, עכת"ד יעו"י".

בפסוק שמדבר לגבי קרבנות המילואים לעשות מזה קושיא ולהניחה בצ"ע. וא"כ עדיין הפרשיה סתומה וחתומה היא אצלי בעונני, וצ"ע לע"ע.

מהרה"ג החו"ב בעל ויברך דוד שליט"א

(ג) רמזי סימני הטהרה וסימני הטומאה של הבהמות והחיות במשנת הגר"א

כל מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו. אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפרסי הפרסה את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפרס טמא הוא לכם. ואת השפן כי מעלה גרה הוא ופרסה לא יפרס טמא הוא לכם. ואת הארנבת כי מעלת גרה הוא ופרסה לא הפריסה טמאה הוא לכם. ואת החזיר כי מפרס פרסה הוא ושסע שסע פרסה והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם (יא, ג-ז)

רבינו הגר"א כתב בזה דברים נפלאים בביאור לאגדת סבי דבי אתונא (בכורות ח' ע"ב), ונעתיק את דבריו קטעים קטעים, עם ביאור אחרי כל קטע, וזה לשונו:

וענין פשיטת הטלפים כי ענין סימני טהרה שני סימנים, מעלה גרה ומפרסת פרסה, והענין כמו שכתבו הקדמונים כי בעוף אמרו כל העוף הדורס טמא, והענין כי מאכילת הדבר כפי מזג המאכל כן יהיה טבע האוכל, כי אבר מחזיק אבר, וזה סוד נפש הבהמית שבאדם כו', וכל העבירות וחטאים הכל מחמדה, כמו שאמרו כי לא תחמוד כולל כל הדברות וכל התורה, כמו שהאריכו בזה, ועיין בדבריהם, וכל העוף הטורף טרף הוא סימן שאין בו מדת ההסתפקות. וכמו שאמרו (מכות כ"ד ע"א) בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה,

ולפיכך שפיר שייד בזה דין קדימה, וכל הנדון של אנינות נוגע לשעיר ר"ח כדאיתא בגמ' בזבחים, לפי"ז שפיר ניחא דברי מרן הגר"ז דאפשר שייפסל שעיר החטאת מחמת הולכת בני אהרן שנעשה על די בני אהרן האוננים.

וכן מבואר ברש"י בפסחים (דף פ"ב ע"ב) בד"ה הי"ג וז"ל "וספרים כתוב בהן והא אנינות לאחר זריקה הוא, וקשיא לי מנלן? הלא לא נתפרשו בפרשה אלא עבודות של קרבנות שמיני, אבל קרבנות של ר"ח לא נתפרשו בה, ועוד מדקא מהדר ליה אהרן, וכי הן הקריבו, הלא אני הקרבתי, מכלל דקודם זריקה הואי אנינות". הרי מבואר ברש"י הנ"ל דהאנינות נהייתה לאחר קרבנות המילואים וקודם שעיר ר"ח, עכת"ד מו"ר הגרמ"ד הלוי זצוק"ל.

ברם בקוטני לא זכיתי להבין, דאם אכן מיירי בקרבנות שלאחר גמר עבודת המילואים, א"כ איזו הוכחה הייתה לאהרן כנגד משה ונימוק דבריו הוא מדברי הפסוק **"קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדם כאשר ציוה ה'"** והנה כל הציווי הזה נאמר רק כלפי קרבנות המילואים שאלו הם קרבנות ידידה, לפיכך נאמרה ההלכה של העבודה בו, אבל שעיר ר"ח שהיא עבודה תמידית ואין אלו קדשי שעה, מנא לן שלא היו יכולים כל הכהנים לעשות את העבודה?

וגם תמוה לי שהביא מרן הגר"ז ראייה מ"וימציאו בני אהרן את הדם אליו" שנאמר לעיל בריש הפרשה שזה מיירי בקרבנות המילואים אבל קרבן ר"ח שקרב אחריו והיה זה לאחר שכבר נעשו אוננים מהיכי תיתי שיעשו זאת? וודאי שאין לנו להסתמך מכוח מה שכתוב

עשרין מעה, ואמרו כי מעה הוא שני פונדיונים ופונדיון הוא ב' איסרין, נמצא כי מעה ד' איסרין, ואמרו (פאה פ"ח) מאימתי כל אדם מותרין בלקט כו' אלא כדי שיהא העני יוצא ולא יהא מביא בארבעה איסרין, שהוא מזונות לו ולאשתו ליום אחד כמו שכתבו הר"מ והר"ש ע"ש, שהוא חשבון מככר בפונדיון כו' ע"ש, וזהו מעלה גרה שהוא מדת מזונו בצמצום לעני ביום א', כמ"ש (סוטה מ"ח ע"ב) כל מי שיש לו פת בסלו ואמר מה אוכל למחר כו', וכמו שכתוב (שמות ט"ז) דבר יום ביומו כו', כידוע.

ביאור הדברים: הגר"א ביאר כאן ש"גרה" הוא רמז למידת ההסתפקות, משום שגרה הוא שיעור המזון הנצרך לאדם בצמצום ליום אחד, שמי שזה מה שיש לו ובזה די לו, זהו מידת ההסתפקות, כמ"ש בסוטה מ"ח ע"ב "כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר אינו אלא מקטני אמנה", והוא משום ש"גרה" היא מעה, ומעה היא ב' פונדיונים שהם ד' איסרים, שזהו שיעור מזונות העני ליום אחד לו ולאשתו, כמו שכתבו הר"מ והר"ש בפ"ח דפאה שככר בפונדיון הוא מזון ב' סעודות, נמצא שלעני ולאשתו די בב' פונדיונים ליום אחד.

ועתה מבאר הגר"א את החילוק בין ג' הגלויות הראשונות לגלות אדום על פי החילוק שיש בין גמל וארנבת ושפן לחזיר בסימן הטומאה שלהם:

ובגמל ארנבת ושפן סימן טהרה שלהם מעלה גרה וסימן טומאה שאינו מפריס פרסה ובחזיר להיפך, והענין כמו שאמרו במדרש רבה (שמיני פ"ג) גמל זו מלכות בבל ארנבת כו' עיין שם היטב, כמו שכתוב יכרסמנה חזיר מיער כמו שאמרו פסחים קי"ח עיין שם, ואמרו (יומא ט' ע"ב) ראשונים עדיפי או אחרונים עדיפי, ואמרו ראשונים עדיפי, אדרבה אחרונים עדיפי דעסקי בתורה, ואמרו תנו עיניכם בבירה כו', והענין כי ראשונים שנתגלה

והוא ההסתפקות, וכן הוא בבהמה סימן מעלה גרה שמסתפק במאכל שבקרבו, וכן מפרסת פרסה הוא סימן שאינו דורס וטורף טרף אלא גדל על אבוסו, ז"ש מעלה גרה.

ביאור הדברים: שורש כל העבירות והחטאים הוא במידת החמדה, שהאדם אינו מסתפק בחלקו אלא חומד יותר ממה שיש לו, ולכן שורש כל התורה הוא מידת ההסתפקות, כמו שאמרו בסוף מכות "בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה", ומידת ההסתפקות היא ע"י האמונה, שמאמין בקב"ה שיספק לו כל צרכו (כמ"ש בסוטה מ"ח ע"ב "ופסקו אנשי אמנה א"ר יצחק אלו בני אדם שהן מאמינין בקב"ה דתניא ר"א הגדול אומר כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר אינו אלא מקטני אמנה", וכמ"ש תוס' שבת ל"א ע"א "אמונת זה סדר זרעים מפרש בירושלמי שמאמין בחי העולמים וזרע"), וזהו הטעם לסימני הטהרה והטומאה של הבהמות והעופות, שסימן הטומאה של העוף הוא שעוף הדורס טמא, והוא משום שעוף הטורף הוא סימן שאין בו את מידת ההסתפקות, ולכן חומד מה שאינו שלו וטורף בעלי חיים אחרים, ולכן נאסר באכילה לבני ישראל כי טבע המאכל נכנס בטבעו של האוכל, ושני סימני הטהרה של הבהמות - מעלה גרה ומפריס פרסה, עניינם שמורים על מידת ההסתפקות, הסימן מעלה גרה מראה שדי לו במאכל שבקרבו, והסימן מפרסת פרסה מראה שאינו דורס וטורף.

ועתה ממשיך הגר"א לבאר שבסימן מעלה גרה יש עוד רמז על מידת ההסתפקות:

ונראה לי למה גרה, והענין כי ודאי מי שיש לו הרבה מאוד יותר על מידת סיפוקו והוא מסתפק בהם בודאי אינו ממידת הסתפקות, רק מי שמסתפק כדי סיפוקו זה הוא מדת הסתפקות, ונאמר (שמות ל') עשרים גרה השקל ומתרגמין

אדרבה אחרונים עדיפי, אע"ג דאיכא שעבוד מלכיות קא עסקי בתורה, אמר ליה בירה תוכיח שחזרה לראשונים ולא חזרה לאחרונים" (ופירש רש"י: "שנתגלה עונם. לא היו מכסין פשעיהם. נתגלה קצם. לפי מלאות לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. אחרונים לא נתגלה עונם. בני מקדש שני רשעים היו בסתר. בירה תוכיח. בית המקדש").

וצריך ביאור, למה באמת בני המקדש הראשון עדיפים על בני מקדש שני. ומבאר הגר"א שבני מקדש ראשון היו **חיצוניותם** היתה רעה, כי מעשיהם היו רעים מאוד שחטאו בג' עבירות חמורות ע"ז ג"ע וש"ד, אך **פנימיותם** היתה טובה, כי נכון ליבם בטח בה', כלשון הגמרא "רשעים היו אלא שתלו בטחונם בהקב"ה", ובני בית שני **חיצוניותם** היתה טובה, שמעשיהם היו טובים שעסקו בתורה ומצוות וגמילות חסדים, אך **פנימיותם** היתה רעה, כי היתה בליבם שנאת חנם, ושנאת חנם באה מחמת חוסר הבטחון, ולכן הראשונים עדיפים על האחרונים, שהלב הוא העיקר כמ"ש בסנהדרין ק"ו ע"ב הקב"ה ליבא בעי.

ועתה אומר הגר"א שעל פי זה מבואר היטב למה הראשונים היו בגלות אצל בבל ומדי ויון, והאחרונים אצל מלכות אדום הרשעה, והוא על פי מה שאמרו במדרש שד' החיות הטמאות הם כנגד ד' גלויות, גמל כנגד מלכות בבל, שפן כנגד מלכות מדי, ארנבת כנגד מלכות יון, חזיר כנגד מלכות רומי, וכן מבואר בפסחים קי"ח ע"א שהפסוק יכרסמנה חזיר מיער נדרש על מלכות רומי, נמצא שבבל ומדי ויון הם כנגד גמל ושפן וארנבת שסימן הטומאה שלהם הוא סימן **חיצוני**, שאינם מפריסים פרסה, אך בפנים הם טובים שהם מעלים גרה, ורומי היא כנגד חזיר שסימן הטומאה שלו הוא סימן **פנימי** שאינו מעלה גרה, אך מבחוץ הוא טוב שמפריס פרסה, ולכן הראשונים **שחיצוניותם** היתה רעה ופנימיותם טובה

עונם נתגלה קיצם אחרונים כו', והטעם כי הראשונים היו מעשיהם הטובים טמונים ועונותיהם גלויים כי לבם היה טוב ואחרונים להיפך, ורחמנא ליבא בעי כמו שאמרו סנהדרין ק"ו ע"ב רבותא למבעי בעיי בשני דרב יהודה כו' עיין שם, ואמרו ראשונים שהיה בהם עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים אלא שתלו בטחונם בהקב"ה, נמצא כי מעשיהם רע מאד שכולם יהרג ואל יעבור עבירות חמורות שבתורה ולבם היה טוב מאד שמעלת הבטחון על כולם כנ"ל. ואחרונים עסקו בתורה ובגמילות חסדים ומפני מה חרבה מפני שנאת חנם ללמדך ששקולה שנאת חנם כו' כמו שאמרו איזה פרשה קטנה כו' ואהבת לרעך, והוא מחוסר הבטחון שכל הקנאה והשנאה ממנו, ולכן ראשונים הגלו בג' מלכיות שסימן טהרה שלהם מבפנים וסימן טומאה שלהם מבחוץ, ואחרונים בגלות אדום שנמשלה לחזיר שהוא בהפך, והוא פושט טלפיו להראות סימני טהרה שלו, ושבע תועבות בלבו, וכן הוא בגלות הזה מדתן של ערב רב ונעשה לנו שם כנ"ל, וזהו שאמרו טובה ציפרנן של ראשונים סימן טומאה שלהן מכריסן של אחרונים והבן.

כלומר, דהנה איתא ביומא ט' ע"א: "מקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים... אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב מפני שהיתה בו שנאת חנם... רשעים היו אלא שתלו בטחונם בהקב"ה אתאן למקדש ראשון, דכתיב ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסומו ועל ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבנו לא תבוא עלינו רעה... ר' יוחנן ור"א דאמרי תרווייהו ראשונים שנתגלה עונם נתגלה קצם אחרונים שלא נתגלה עונם לא נתגלה קצם, אמר רבי יוחנן טובה צפורנן של ראשונים מכריסן של אחרונים, א"ל ריש לקיש

ומה שכתב הגר"א: "וכל העבירות וחטאים הכל מחמדה, כמ"ש כי לא תחמוד כולל כל הדברות וכל התורה, כמו שהאריכו בזה, ועי' בדבריהם". כן כתב מהר"ו בשערי קדושה ח"ב שער ד' בארוכה, וז"ל:

"**החמדה אב הטומאה**, כי היא מביאה לשנאה וקנאה ומביאה לידי גזל ושבועת שקר ולידי רציחה, **והיא העשירית שבעשרת הדברות שקולה ככולם**, כי עינו לא תשבע עשר כעין הנחש שנאמר בו ונחש עפר לחמו, וכתוב נבהל להון איש רע עין וגו', ואמרו רבותינו ז"ל התאוה מוציאה את האדם מן העולם, כי מטרידתו מעסק התורה ומקיום מצוותיה, והוא כופר בהשגחה, שאינו מאמין שהכל על ידי השגחת הש"י, וכמו שאמרו ז"ל כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אכל למחר הרי זה מקטני אמנה, ועליו נאמר כי מי בז ליום קטנות מי גרם לצדיקים שיתבזבז שלחן לעתיד לבוא קטנות אמנה שהיתה בהן, **אבל הבטחון אין מעלה כמוהו**, וכמו שכתוב אשרי כל חוסי בו כי מאמין שיש בעולם אלוק יכול ומשגיח, וכתוב ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו, ומובטח הוא שלא יחסרו מזונותיו, כמו שכתוב השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך, ובתנאי שיהיה באמת ובכל לבו בלי שום פקפוק, ועוד, כי בהיותו בוטח בה', יעסוק בתורה ובמצוות בכל לבו בלי הרהור כלל".

ומה שביאר הגר"א שסימן הטומאה של מלכות רומי הוא בפנים אך בחוץ הם טובים, נראה יסוד לזה מהגמרא הידועה בשבת ל"ג ע"ב, שר' יהודה אמר "כמה נאים מעשיהן של אומה זו תקנו שווקים תקנו גשרים תקנו מרחצאות", ונענה רשב"י ואמר "כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן תקנו שווקין להושיב בהן זונות מרחצאות לעדן בהן עצמן גשרים ליטול מהן מכס", הרי **שמעשיהם** היו נאים אך **כוונת ליבם** היתה רעה.

נפלו ביד בבל ומדי ויון שסימן הטומאה שלהם הוא **בחוץ** אך בפנים הם טובים, והאחרונים שפנימיותם היתה רעה נפלו ביד רומי שסימן הטומאה שלהם הוא **בפנים** אך בחוץ הם טובים.

ולפי זה מבאר הגר"א ביאור נפלא בלשון הגמרא "טובה **צפורנן** של ראשונים **מכריסן** של אחרונים", שהראשונים דהיינו בני מקדש ראשון נפלו ביד בבל ומדי ויון שסימן הטומאה שלהם הוא **בצפריים**, שגמל ושפן וארנבת אינם מפריסים פרסה, והאחרונים דהיינו בני מקדש שני נפלו ביד רומי שסימן הטומאה שלהם הוא **בכרס**, שהחזיר אינו מעלה גרה, כלומר שאינו מעלה את המאכל **שבכריסו** לפיו כדי ללעסו שוב, ו"טובה צפרנן של ראשונים מכריסן של אחרונים", דהיינו שסימן הטומאה של הראשונים הוא טוב יותר מסימן הטומאה של האחרונים, כי הראשונים היו טובים בפנימיותם והאחרונים לא.

עד כאן ביאור דברי קדשו של אדונינו הגר"א, והדברים ומאירים ושמחים כנתינתן וקילורין לעינים, ונרשום בס"ד כמה הערות:

מה שהפליג רבינו שהבטחון וההסתפקות הוא יסוד כל התורה, כן כתב גם בפירוש הגר"א לחבקוק ב' ד' "ובטחון והסתפקות המה כללים לכל המדות", וכן כתב בפירוש הגר"א למשלי כ"ב י"ט: "ועיקר נתינתו התורה לישראל הוא כדי שישומו בטחונם בה' כמ"ש וישומו באלקים כסלם וגו'... והוא לפי שעיקר מהכל הוא הבטחון השלם והוא כלל כל המצוות כמ"ש ולא ישכחו וגו' ומצותיו וגו', ושם ל' ה' כתב: "וכן המצות המה תרי"ג **והם נכללין באחת** כמ"ש בא חבקוק והעמידן על אחת **והוא הבטחון** כמ"ש וצדיק באמונתו יחיה", ועוד כתב שם: "כי יש בם מדת הבטחון שהוא מגן לבל יכשלו בשאר המצות כי כולן כלולין במדה זו".

אהרן ועל בניו", ומה היו חסרין מעיל שכתוב בו מיתה שנאמר (שם, לה) "והיה על אהרן לשרת", וע"י שנכנסו בלא רחיצת ידים ורגלים שנאמר (שם, ל, כא) "ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימותו", וכתוב "בבאם אל אהל מועד ירחצו מים", וע"י שלא היו להם בנים וכתוב בו מיתה היינו הא דכתיב (במדבר ג, ד) "וימת נדב ואביהוא". אבא חנין אומר ע"י שלא היה להם נשים, דכתיב (ויקרא טז, ו) "וכפר בעדו ובעד ביתו" ביתו זו אשתו. ר' לוי אמר שחצנים היו הרבה נשים היו יושבות עגונות ממתנות להם מה היו אומרים אחי אבינו מלך אחי אמנו נשיא אבינו כהן גדול ואנו שני סגני כהונה אי זו אשה הוגנת לנו, ר' מנחם בשם ר' יהושע בן נחמיה אמר (תהלים עח, סג) "בחוריו אכלה אש" למה בחוריו אכלה אש משום "בתולותיו לא הוללו". עד כאן לשון המדרש. [ונראה שהטעם שחז"ל הוצרכו לבאר את חטאם של בני אהרן, על אף שבתורה נכתב בפירוש מה היה חטאם, הוא לפי שהיה נראה לחז"ל דוחק לומר שרק בגלל ענין הבאת האש, התחייבו מיתה].

ומבואר שאחד מחטאיהם של נדב ואביהוא היה שלא נשאו נשים. וידועים דברי רבינו האר"י (ליקוטי תורה שופטים יד) שכתב: "הנה כבר הודעתך, כי שמשון הוא סוד

והנה ידוע לבאר שר' יהודה אזיל לטעמיה דסבירא ליה דבר שאין מתכוין אסור, דסבירא ליה שהמעשה עיקר יותר מהכוונה, ור"ש לטעמיה דסבירא ליה דבר שאין מתכוין מותר דסבירא ליה שהכוונה עיקר יותר מהמעשה, ולפי זה י"ל דר' יוחנן שאמר "טובה צפרן של ראשונים מכריסן של אחרונים" אזיל לטעמיה דסבירא ליה דבר שאין מתכוין מותר כמבואר בשבת פ"א סוף ע"א, ע"ש, ולכן סבירא ליה שהעיקר הוא הלב, וריש לקיש שאמר "אדרבה אחרונים עדיפי אע"ג דאיכא שעבוד מלכיות קא עסקי בתורה", אזיל לטעמיה דסבירא ליה דבר שאין מתכוין אסור כנראה מדברי הרמב"ן ע"ז י"ב ע"ב, ע"ש.

"ממדבר מתנה" - עיונים בפרשה

מהגאון רבי בניהו כהן שליט"א

פרשת שמייני

(ד) בענין נדב ואביהוא שלא נשאו נשים ותשובת בן עזאי

א איתא בפרשה (ויקרא י, א – ב): "וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהֱרֹן נָדָב וָאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֶתְתָּנוּ וַיִּתְּנוּ בָּהֶן אִשׁ וַיְשִׁימוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יי אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יי וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יי".

ובחז"ל (ויקרא רבה כ, ט – י) כתוב: "בשביל ד' דברים מתו בני אהרן ובכולן כתיב בהם מיתה על שהיו שתויי יין וכתוב בו מיתה שנאמר (ויקרא י, ט) "יין ושכר אל תשת", ועל ידי שהיו מחוסרי בגדים וכתוב בו מיתה שנאמר (שמות כח, מג) "והיו על

שבהמשך דברי המדרש [וכן בסנהדרין (נב, א)] מבואר שנדב ואביהוא רצו להנהיג את כלל ישראל אחר פטירת משה ואהרן, מוכח שהם אינם כבן עזאי שאינו יכול לפרוש מן התורה כלל, ועל כן חזרה הטענה כנגדם על שלא נשאו אשה].

ב. והנה בגמרא (יבמות סג, ב) איתא: "תניא רבי אליעזר אומר, כל מי שאין עוסק בפריה ורביה כאילו שופך דמים, שנאמר (בראשית ט, ו) "שופך דם האדם באדם דמו ישפך", וכתוב בתריה "ואתם פרו ורבו". רבי יעקב אומר, כאילו ממעט הדמות, שנאמר (שם) "כי בצלם אלהים עשה את האדם", וכתוב בתריה "ואתם פרו וגו'". בן עזאי אומר, כאילו שופך דמים וממעט הדמות, שנאמר "ואתם פרו ורבו". אמרו לו לבן עזאי: יש נאה דורש ונאה מקיים, נאה מקיים ואין נאה דורש, ואתה נאה דורש ואין נאה מקיים. אמר להן בן עזאי, ומה אעשה, שנפשי חשקה בתורה, אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים".

ודברי בן עזאי נפסקו להלכה ברמב"ם (אישות טו, ג) ובשולחן ערוך (אהע"ז א, ד): "ומי שחשקה נפשו בתורה כבן עזאי תמיד ונדבק בה כל ימיו ולא נשא אשה אין בידו עוון, והוא שלא יהא יצרו מתגבר עליו". והט"ז (על אתר, אות ו) דייק מהמילים "אין

גלגול נדב ואביהוא, שבו אמר הכתוב וישלח את בן זה שמשון (ר"ה כה, א), בחילוף אותיות נדב. והנה במה שפגמו נדב ואביהוא תיקן הוא, כי לא רצו לישא אשה מבנות ישראל, לכן הוצרך בעוה"ר ליקח בת אל ניכר. והם היו שתויי יין והוא היה נזיר, בלתי שתוי יין וכו'" [וכעין זה כתב בליקוטים (שמואל יב), ובשער הגלגולים (הקדמה לו ד"ה גם בענין שמשון)]. ורבינו היעב"ץ בספר דרשותיו "הקשורים ליעקב" (דרוש שאגת אריה, דף עה, הוצ' מכון זיכרון אהרן) ביאר לפי זה את סמיכות פרשת אחרי מות לסיום פרשת מצורע המסתיימת במילים "ולאיש אשר ישכב עם טמאה" שזהו לרמז על נדב ואביהוא שהתגלגלו בשמשון שהוצרך לשכב עם טמאה].

ויש לעיין מה החטא בכך שהם לא נשאו נשים, והלא יכלו נדב ואביהוא לטעון כטענת בן עזאי (יבמות סג, ב) שחשקה נפשו בתורה, שהרי כתב רש"י (פסוק ג): "אמר לו משה לאהרן אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בכ, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך", והיינו שנדב ואביהוא היו גדולים ממשה ואהרן, ואם כן מה התרעומת עליהם במה שלא נשאו אשה [ובספר מעינה של תורה הביא בשם ספר דברי גאונים (שענקעל) שכתב שכיון

ועוד יש לדון, מהו ההיתר להתאחר ממצות פריה ורביה, בשל חשש מטרדת מזונות, והיכן מצינו שמותר להתאחר מלקיים מצוה בגלל טעמים אלו [ויעוין בהעמק שאלה (קג, יד)].

ג. והנה יש להתבונן בעיקר מצות פריה ורביה, שמבואר בגמרא (יבמות סב, ב) שאדם שהיו לו בנים ומתו, לא קיים מצות פריה ורביה. וכן מבואר בשולחן ערוך (אהע"ז א, ו). ולכאורה צריך ביאור, היאך יתכן לומר שאחר שכבר נפטר מחיובו, חוזר ומתחייב שוב פעם.

ובעל כרחך צריך לומר, שהדין שמבואר בהלכה (שם, ה) שאחר שנולד לאדם בן ובת קיים את המצווה, זהו פטור מקיום המצוה. כלומר, ששיעור חיוב המצוה הוא עד שיהיה לאדם בן ובת [ולפי המנחת חינוך (א, ה) צריך שיולד להם בן ובת]. וממילא כל שמתו בניו, נמצא שעדיין לא יצא ידי קיום המצוה.

ועוד צריך ביאור, אמאי מי שהוליד בנים בהיותו גוי, נחשב כמי שקיים פריה ורביה, כמבואר בשולחן ערוך (שם, ז) [ויעוין בחלקת מחוקק (שם, ט) ובבית שמואל (שם, יב) שנחלקו הראשונים אם צריך שבניו יתגיירו גם כן], והלא גר שנתגייר כקטן שנולד דמי. והבית שמואל הביא את

בידו עוון" שלכתחילה אין לעשות כן. אמנם בלבוש מבואר שמותר לעשות כן לכתחילה. ובסעיף שלפני כן כתוב: "ומיהו אם עוסק בתורה וטרוד בה ומתירא לישא אשה כדי שלא יטרח במזונו ויתבטל מן התורה מותר להתאחר". וכבר עמדו הפוסקים באריכות בענין החילוק שבין שתי ההלכות הללו [ויעוין בבית שמואל (ה) ובאוצר הפוסקים (כב) ובהשמטות (דף קנג, ב)].

ובאמת שהדברים צריכים ביאור [וכבר עמד בזה המהר"ם שיק (תריג מצוות מצוה א)], איזו מין טענה זו "נפשי חשקה בתורה", והלא קיי"ל שמצוות תלמוד תורה נדחית בפני שאר מצוות כשאי אפשר לקיים מצוה זו על ידי אחרים, ומה שייך לומר "אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים", וכי הילדים שנולדים לאחרים פוטרים אותו מן המצוה [ורק לגבי תפילה מצינו (שבת יא, א) שרשב"י וחבריו אינם צריכים להפסיק מלימודם לצורך זה [ויעוין בתוס' (שם, ד"ה כגון רבי) ודבריהם צריכים עיון, וכמו שהאריכו המפרשים], וגם בזה מבואר בירושלמי (שבת פ"א ה"ב, ז, א – ב) שטעמו של רשב"י הוא משום שזה שינון וזה שינון, ואין עדיפות לזה מזה, אבל מהיכי תיתי לומר כן בכל המצוות].

יהודי, חוזר הטעם של הפטור מן המצוה מצד שעסק ביישובו של עולם].

וממילא מיושב היטב מפני מה אם מתו בניו בלא שהעמידו זרע, חוזר חיוב על האדם. לפי שנמצא שבפועל לא הרבה את העולם, ולא יצא ידי חובת השתדלות בקיום העולם. ואף שאין דבר זה תלוי בו, כשם שלידת הילדים לא תלויה בו, אך גדר החיוב הוא לעשות מעשים המרבים ומיישבים את העולם. וזהו כוונת הגמרא שמי שלא עוסק בפריה ורביה הרי הוא כממעט את הדמות.

וכיון שגדר המצוה הוא ליישב את העולם מובן מאוד מדוע מותר להתאחר מקיום המצוה בשביל חשש מטרדת המזונות המונע מלימוד התורה. משום שעולם בלי תורה אין לו קיום, והיינו שמלבד מצות לימוד התורה המוטלת על כל אחד ואחד, יש גם חלק נוסף בלימוד התורה שהוא מקיים את כל העולם כולו. נמצא שגם לימוד התורה וגם פריה ורביה נחשבות מצוות המעמידות את העולם, ומוטלות על כל אחד ואחד, וממילא יכול אדם לומר שכיון שהוא חושש שהוא לא יוכל ללמוד ואז יחסר בקיום העולם, הוא מאחר את קיום המצוה של העמדת העולם על ידי פריה ורביה.

אמנם בן עזאי שהיה פרוש מן העולם ביותר, הוסיף וטען שכיון שקיום מצות פריה

דברי התוס' שעמדו בזה וכתבו: "מכל מקום כיון דבנכרותו כבר קיים פריה ורביה דאז היה זרעו מיוחס אחריו לכן הוא פטור, כן כתבו התוס'". ועדיין הדברים צריכים ביאור.

ועוד יש לדון מהו גדר המצוה. הרי לידת הבנים אינה בידיו של האדם והיא מהדברים התלויים בידי הקב"ה לבד [ויעויין (תענית ב, א)]. ובעל כרחך צריך לומר, שגדר המצוה הוא להתעסק בקיום העולם ויישובו. וכמו שהאריך המנחת חינוך (א, יד). ועדיין הדברים אינם ברורים.

ד. והנראה לומר, שכיון שהעולם אינו יכול להתיישב על ידי אדם אחד, גם אם אדם זה יעסוק כל ימיו בפריה ורביה, מוכח שמצות פריה ורביה היא ציווי כללי על כל המין האנושי שמוטל עליו לדאוג שיתיישב העולם [וכעין מצות בנית בית המקדש שאינה מצוה על היחיד].

ועל כן כל שהאדם עשה מעשה לצורך מטרה זו, אף בתור גוי, נחשב שהתעסק במצוה זו, ואם יש לו בנים פטור הוא מאותה מצוה אף לאחר שהתגייר [ובדעת הסוברים שרק אם התגיירו בניו נחשב שקיים את המצוה, נראה לומר שלפי דעתם, אדם יהודי לא מקיים מצוה עם ריבוי של גויים בעולם, אבל כשהתגיירו הבנים, ונמצא שהזרע שנוסף בעולם ממנו הוא

ממנו יהיו רשעים, ונמצא שמוטב שלא ייצאו ממנו, כלפי זה אמר לו ישעיהו הנביא "בהדי כבשי דרחמנא למה לך". ויעויין בדברות משה (קידושין מג, ענף ו).

מהגאון רבי צבי כהן שליט"א

בעל מח"ס "צוף הרים"

בס"ד

(ה) כהן שמתפלל במזרח אם צריך לעקור רגליו ברצה

וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם, וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים (ט כב)

בגמ' (סוטה לח, ב) דרשו מכאן, שברכת כהנים יש לה שייכות לעבודה, וכמשמעות הפסוקים שאהרן בירך את ישראל מיד לאחר העבודה, ולכן כשעולים הכהן לדוכן צריכים לעקור רגליהם כשהחזן אומר רצה (שאומר והשב את העבודה וכו'), ואם לא עקר רגליו ברצה שוב לא יעלה לדוכן.

וזה לשון הגמ' שם: ואמר ר' יהושע בן לוי, כל כהן שאינו עולה בעבודה (פרש"י, קודם שיסיים שליח ציבור רצה צריך לעלות על הדוכן), שוב אינו עולה, שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים, מה להלן בעבודה אף כאן בעבודה (פרש"י, וירד מעשות- אלמא בעוד עבודה בידו בירך ואח"כ וירד מעשות, אלמא השתא הוא דגמר). איני והא ר' אמי ורבי אסי סלקי, רבי אמי ורבי אסי מעיקרא הוו עקרי כרעייהו ממטא לא הוה מטו התם (פרש"י, מעיקרא הוו עקרי כרעייהו ממקומן בעבודה, אבל רחוק היה מקומן מן הדוכן ולא מטו עד דגמרה ברכת העבודה), וכדתיני ר' אושעיא לא שנו אלא שלא עקר את רגליו אבל עקר את רגליו עולה כו' ע"כ.

ורביה מתקיים על ידי כל העולם, וכמו שביארנו לעיל, שהעולם אינו יכול להתיישב על ידי אדם אחד, ממילא נחשב הדבר כמצוה שיכולה להתקיים על ידי אחרים, שאז מי שלומד תורה לא צריך להפסיק בעבור זה.

אמנם כל טענת בן עזאי יכולה להיות נכונה רק לגבי יחידים, שאז אפשר לטעון ולומר שיכולה המצוה להתקיים על ידי אחרים. אבל אין זה היתר לרבים, לפי שאם רבים יעשו כן נמצא שהעולם באמת יתבטל מיישובו.

וממילא אפשר לומר שבדור המדבר שהיו כולם לומדי תורה, לא שייכת טענת בן עזאי, משום שאז יוצא שאף אחד לא יעסוק בפריה ורביה, והעולם לא יתיישב [וזוהו הטעם שהיתה טענה כנגד חזקיהו המלך (ברכות י, א – ב), שלא עסק בפריה ורביה, כיון שדורו היו עוסקים בתורה בצורה מיוחדת, כמבואר בסנהדרין (צד, ב), ואז אין את הפטור שהעולם יכול להתקיים על ידי אחרים]. ועוד, שכיון שנדב ואביהוא היו כהנים, ובאותו הזמן היו כהנים מועטים, אין יכולים לפטור עצמם בטענת בן עזאי [וכן חזקיהו שיהיה מזרע בית דוד שהוא זרע המלוכה, לא היה יכול לפטור עצמו בטענת בן עזאי, ומה שטען שהרי המלכים שיצאו

שכבר נמצא בדוכן וראוי לברכת כהנים, מכ"מ אין שייכות בין הברכה לאמירת רצה אא"כ עוקר רגליו באמירת רצה.

אך מאידך י"ל שאם עומד כבר בדוכן אי"צ לעקור רגליו, וסגי בזה שבשעת אמירת רצה כבר עומד בדוכן, ואין צריך לעשות דוקא פעולה של עקירה ונד פורתא בכדי להראות שמזמן עצמו לברכה, אלא גם בעצם היותו בדוכן הרי הוא מזומן לברכה.

ולכאורה הדבר מפורש בגמ' שגם חזן צריך לעקור רגליו ברצה, דבגמ' שם מקשי אהא דתנן "אם הבטחתו שנושא את כפיו וחוזר לתפלתו רשאי" (והיינו שכהן שהוא שליח ציבור יכול לישא כפיו אם אין לו חשש שתיטרף דעתו וידע לשוב לתפילתו), והא לא עקר בעבודה ואיך ישא כפיו, ומשני דנד פורתא, ופרש"י שעוקר מעט רגליו לילך לצד הדוכן בעבודה ע"כ. הרי מפורש שכהן שהוא חזן צריך לעקור רגליו בעבודה.

אמנם אי מהא לא אריא, ואין מדברי הגמ' ראייה כלל, דהנה בשו"ע (שם ס"כ) כתב וז"ל, אם שליח ציבור כהן וכו' וכיצד יעשה, יעקור רגליו מעט בעבודה; ויאמר עד ולך נאה להודות, ויעלה לדוכן ויברך ברכת כהנים וכו' ע"כ. הרי מבואר בשו"ע שגם החזן צריך לעלות לדוכן בברכת כהנים, ולכן שפיר מחוייב לעקור רגליו באמירת רצה וכמבואר בגמ' דנד פורתא. אבל לפי מנהגינו שהחזן נשאר במקומו בשעת הברכה (דנוהגים כן ע"פ הרדב"ז וכדלהלן), אפשר שאין טעם לעקירה ברצה כיון שנשאר באותו מקום.

ועי' ברד"ל שם שכתב לחלוק על השו"ע והפוסקים, דבאמת אין החזן עולה לדוכן אלא נושא כפים במקומו, וקושיית הגמ' והא לא עקר הוא שאין החזן עושה שום היכר בזמן אמירת רצה, וע"ז משני דנד פורתא ע"ש, ולדבריו מפורש בגמ' שגם כשנושא כפים במקומו צריך לעקור ברצה (ואמנם אין דבריו מובנים, דאיך מייתי ראייה דסגי בנד

וכן נפסק להלכה בשו"ע (או"ח קכח ס"ח) וז"ל, כשמתחיל שליח ציבור רצה, כל כהן שבבהכ"נ נעקר ממקומו לעלות לדוכן, ואף אם לא יגיע שם עד שיסיים ש"צ רצה, שפיר דמי, אבל אם לא עקר רגליו ברצה, שוב לא יעלה ע"כ.

והטעם שברכת כהנים צריכה להיות מתוך העבודה, ביאר בשו"ת גנת ורדים (כלל א סימן כב) וז"ל, על פי משל למלך שמקריבין לו דורון ואחר כך שואלין ממנו צרכיהן, ומטיבותיה צוה שלא ישאלו ממנו אלא אחר הקרבת הדורון, בשביל אהבתו עם עמו שחפצו למלאת משאלותיהם וחושש שמא יבואו לפניו בשעה שאינו מפוייס, לכן מצוה שיקריבו לו דורון, שע"י כן תנוח דעתו עליו ורוח חן ותחנונים תעבור לפניו וימלא חפץ לבם, וכן הדבר כביכול בענין זה שיקפיד הקב"ה שלא יברכו כהנים את ישראל אלא מתוך עסק עבודה, ואם אינם עושים כן אין שם מצוה ע"כ.

והנה יש לדון בכהן שעומד בתפילה סמוך לכותל המזרח, ונושא כפיו באותו מקום שהתפלל בו, האם צריך לעקור רגליו ברצה, או דלמא שדוקא כהן שצריך לעלות לדוכן צריך לעקור ברצה, אבל כהן שכבר נמצא בדוכן יכול לישא כפיו גם אם לא עקר רגליו ברצה (ונידון השאלה באופן שאינו עוזב את מקומו בכדי ליטול ידיו, דבכה"ג בודאי שוב צריך לעלות לדוכן וחייב לעקור רגליו ברצה).

ונידון זה שייכא גם בכהן שהוא חזן, ורוצה לישא כפיו (והיינו לפי מנהג רוב המקומות שהחזן ג"כ נושא כפיו וכדעת הפר"ח שם ס"כ, ולדעת השו"ע והמשנ"ב שם דוקא אם אין שם כהן אלא הוא), האם צריך לעקור רגליו ברצה, או שכיון שנושא כפיו באותו מקום שעומד בו שוב אי"צ לעקור.

ושורש הספק הוא, דלכאורה מכיון שברכת כהנים צריכה להיות מתוך העבודה, א"כ חייב לעקור רגליו ברצה בכל גוונא, ואף

יותר לדוכן וכיצד נחשב שמזמן עצמו לברכה (והעירו שיותר טוב לשיטה זו שיתחיל הכהן להסתובב מעט לכיוון הקהל, שבזה הזמנה מלתא היא, ואח"כ בשעת הברכה יהפוך פניו לגמרי למערב). וכבר תמה כן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (בקובץ עיון הפרשה גליון קכז) מה טעם יש לקפיצה משונה זו באמצע שמונה עשרה, וכתב שאולי הוא לזכר בעלמא.

אמנם מנגד מצינו לגדולי האחרונים הקדמונים שכתבו להדיא להיפוך, דבכה"ג אי"צ לעקור רגליו, ושלא כהכרעת הכה"ח. וכפי שמפורש בשו"ת הרמ"ע מפאנו (סי' צה) וז"ל, ולדידן דאית לן במקום ש"ץ וסמוך לו, אין צורך שיעקור את רגליו בשעה שהופך פניו לעם ואחוריו להיכל "לא אמרו לעקור רגליו בעבודה אלא למי שאינו מזומן כלל, אבל ש"ץ מזומן הוא" כו' ע"כ.

וכן מבואר כבר גם בשו"ת הרדב"ז (סי' רלז), שהביא שם את דברי הראשונים שאם החזן הוא כהן צריך לעלות לדוכן בשעת הברכה, ותמה עליהם למה יפסיק החזן באמצע תפילתו לעלות לדוכן, ואם משום שצריכים העם לעמוד כנגדו פנים כנגד פנים ולכן צריך להתקדם לכיוון כותל המזרח כדי שיעמדו כל העם כנגדו, הלא יותר טוב היה שישאר החזן במקומו וכל העם יחזרו מאחוריו לעמוד כנגדו. ובסוף דבריו כתב שאה"נ יותר נכון לעשות כן, שישאר הכהן במקומו וכל העם יחזרו לפניו, והראשונים דברו באופן שאין העם יכולים לחזור לפניו.

[וכנראה על זה סמכו הכהנים בזמנינו שאינם עולים לדוכן אלא נשארים במקומם, וגם בבתי כנסת שהעמוד של החזן נמצא מאחורי הדוכן נשאר החזן במקומו, אך באמת אינו מובן כי בד"כ אין כל העם חוזרים מאחורי החזן, וא"כ בכה"ג מודה הרדב"ז שצריך החזן לעלות לדוכן, ואולי סגי במה שהעם נמצאים מאחורי שאר

פורתא מהא דשליח ציבור, דלמא שאני ש"צ שכבר עומד בדוכן ומיד כשנד פורתא הרי מזומן לגמרי לברכה, אבל מי שצריך לעלות לדוכן שמא צריך לגמור עלייתו (ברצה). אך כאמור השו"ע וכל הפוסקים נקטו בפירוש הגמ' שהחזן עולה לדוכן וא"כ אין משם ראייה.

[ולכאורה בראב"ן סוטה שם מפורש כדברי הרד"ל, דכתב וז"ל, ואם כהן הוא ש"צ, יעקור את רגליו וילך שתי פסיעות או ג' לפניו בעבודה, ויעמוד ויסיים התפילה עד הטוב לך להודות, ויעמוד וישא את כפיו כו' ע"כ, הרי משמע שנושא כפיו במקומו ואעפ"כ צריך לעקור רגליו ברצה. אך בראב"ן מהדורת דבילצקי הביאו שבכתה"י הגירסא היא במקום "ויעלה" וישא את כפיו, וגירסא זו נראה יותר נכונה, וא"כ אין משם ראייה.]

ועי' בכף החיים (קכח ס"ק נ) שדן בזה, והביא בשם ספר חסד לאלפים (מבעל הפלא יועץ) והבן איש חי שכתבו להדיא שגם כהן שמקום קביעותו במקום שנושא כפיו צריך לעקור רגליו ברצה, דכן משמע מסתימת דברי הגמ' דתני כל כהן שאינו עולה וכו'.

והכה"ח במקום אחר (שם ס"ק קכ) הביא בשם ר' חיים פאלאג'י בספרו לב חיים (ח"ב סי' טז) שאם החזן נושא כפים במקומו אינו צריך לעקור רגליו ברצה, והכה"ח חלק עליו מכח דברי האחרונים הנ"ל שבכל גוונא צריך לעקור רגליו, וציין לספר יפה ללב (ח"א קכח אות כט) מבנו של הר"ח פאלאג'י (שם הביא את דברי אביו שנהגו הכהנים שלא לעקור רגליהם בהיותם שליחי ציבור, וכתב שהוא שמע מכהנים אחרים שכן עוקרים רגליהם ע"ש).

ואכן רבים נוהגים כדברי הכה"ח, וזזים מעט ממקומם או שקופצים במקומם בשעת אמירת רצה מטעם הנ"ל. וצ"ב איזה משמעות יש לעקירה זו, והרי לא מתקרב

יכול לעלות לדוכן גם קודם רצה, או שצריך לעלות דוקא ברצה, וראה בספר כה תברכו (מערכת עי"ן סי' ג) שהביא מחכם אחד שאסר, והאריך בזה ומסיק בסוף דבריו שאין בזה חשש ויכול לכתחילה לעקור גם קודם רצה ע"ש, ומאידך הרד"ל (סוטה שם) צידד דצריך לעקור רגליו דוקא בשעת אמירת רצה ולא קודם לכן.

ולכאורה לפי משנ"ת בשם גדולי האחרונים שאם הכהן נמצא כבר במקום הדוכן אי"צ כלל לעקור רגליו בעבודה, א"כ אין מקום לנידון זה כלל, דאף אי לא מהני עקירה קודם רצה, מכ"מ כיון שכבר נמצא בדוכן אינו טעון עקירה כלל. וצ"ל שהרד"ל אזיל לטעמיה שלפי פירושו בגמ' מבואר שבכל גוונא צריך לעקור רגליו ברצה אף כשנושא כפיו במקומו וכמשנ"ת, ולזה כתב שצריך לעקור דוקא ברצה ולא קודם לכן, אבל לפי דעת הפוסקים אין לזה מקום וכנ"ל.

אך יש לדחות, דמשכחת לה שלא יועיל עקירה קודם רצה אף לדידן, והיינו באופן שעקר רגליו קודם רצה ועצר באמצע דרכו, ורק כשסיים החזן את ברכת רצה והתחיל מודים רוצה הכהן לעלות לדוכן, ובכה"ג מחוייב להגיע לעקירה הראשונה שלו, ואם נימא שצריך לעקור דוקא ברצה ולא קודם לכן לא יוכל לישא כפיו, כיון שבזמן אמירת רצה עדיין לא עמד בדוכן (ואי תקשי דמאחר שהפסיק באמצע דרכו מנ"ל דחשיב עקירה, נשיב ונאמר דהא מבואר בשו"ע שכהן חזן עוקר רגליו ברצה, ועומד במקומו עד לאחר ברכת מודים ואז עולה לדוכן, הרי דעקירה מהני אף בהפסקה).

[והנה לכאורה יש להוכיח כדעת הרד"ל דלא מהני עקירה קודם רצה, מהא דמקשי הגמ' והא לא עקר, ומאי קושיא והרי יכול הש"צ לעקור רגליו קודם רצה ולהמשיך את התפילה על הדוכן, וע"כ דלא מהני עקירה קודם רצה, ואפילו כשעומד כבר בדוכן. ועי' בישועות כהן דלהלן מש"כ בזה, ואפשר עוד לדחות, שקודם רצה אין היתר להפסיק

הכהנים, ואה"נ אם החזן הוא כהן יחיד צריך לעלות לדוכן וצ"ע.]

והמעין בלשון הרדב"ז יראה דבכה"ג שהחזן שנשאר במקומו אי"צ כלל לעקור ממקומו, דכתב **"והלא מוטב הוא שלא יעקור את רגליו ויעמוד במקומו ויברך והעם יחזרו כולם לפניו וכו', וקרוב אני לומר שאפילו אותם שכתבו שעוקר רגליו ועולה לדוכן בכה"ג הוא שאין העם יכולים לעמוד כולם לפניו בשעת הברכה אבל אם כל העם לפניו כ"ע מודו דעומד במקומו לפני התיבה ומברך ע"כ.** הרי משמע שלדעת הרדב"ז שנשאר במקומו אי"צ לעקור רגליו כיון שמזומן ועומד לברכה, וכדעת הרמ"ע מפאנו והר"ח פאלאג'י הנ"ל (והכה"ח הביא את הרדב"ז אך לא עמד על דקדוק לשונו הנ"ל).

ובשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' כג) נשאל בזה האם החזן יעקור רגליו ברצה, וכתב להביא כדמות ראייה שחייב לעקור, דאל"כ מאי מקשי הגמ' אהא דכהן שליח ציבור נושא כפיו והא לא עקר, ומאי קושיא הרי אפשר דמיירי במציאות שהחזן עומד כבר בדוכן ואינו צריך לעקור רגליו, וע"כ דבכל גוונא צריך הכהן לעקור רגליו ברצה, ושוב מצא בכה"ח שכתב כן בשם הבא"ח וכנ"ל.

ולפי מה שהבאנו מהרדב"ז והרמ"ע מפאנו שכתבו להדיא שבכה"ג אינו צריך לעקור רגליו, תקשי כנ"ל אמאי לא משני הגמ' דבכה"ג מיירי במשנה שאם הבטחתו שנושא את כפיו וחוזר לתפילתו רשאי, והיינו באופן שנשאר במקומו. אך באמת אינו קושיא כ"כ, דהא המשנה סתמא קתני ומשמע דאיירי אף בכה"ג שהחזן צריך לעלות לדוכן (והיינו כשאין העם יכולים לחזור מאחוריו וכמ"ש הרדב"ז), ואדרבא משמעות הפוסקים שכך היה הרגילות שתמיד היה החזן עולה לדוכן.

והנה בהא דצריך הכהן לעקור רגליו בעבודה, נסתפקו האחרונים האם הכהן

מהגאון האמיתי בעל "גינת אגוז"
שליט"א

פרשת שמיני

(ו) סימני טהרה

מבשרם לא תאכלו (יא, ח)

וברש"י, אין לי אלא אלו שאר בהמה
טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין,
אמרת ק"ו ומה אלו שיש בהן קצת
סימני טהרה אסורות וכו'. ומקורו
בתו"כ.

והרמב"ן (לעיל פס' ג) הביא ד' רש"י
והתו"כ וכו' עלה וז"ל, אבל לפי דעתי
אינה עולה כהוגן לפי סוגית התלמוד,
שא"כ לא יהא לוקה על שאר בהמה
טמאה, שאינה באה אלא מדין ק"ו,
שאינן מזהירין מן הדין, וכך אמרו
באחותו שאסר הכתוב אחותו בת אביו
או בת אמו, והוצרך לרבות בכתוב
אחותו שהיא בת אביו ובת אמו, אע"פ
שבאה בק"ו ויש בה שם שתיהן, לומר
שאינן מזהירין מן הדין, כדאיתא ביבמות
פ' כיצד (כב, ב), אבל הברייתא הזו או
שהיא שנויה כדברי האומר עונשין מן
הדין וכו'.

ופי הרמב"ן מה דלוקה מי שיש בו ב'
הסימנים וז"ל, והטעם במלקות שאר
בהמה טמאה, מפני שאמר הכתוב
באיסור השפן מפני שאין מפריס פרסה,
ובחזיר מפני שאינו מעלה גרה, א"כ כל
שאינו מעלה גרה ומפריס פרסה הוא
בשם האיסור הזה, אין צריך לק"ו כלל.
עכ"ל.

וכבר עמדו בדבריו דאכתי צ"ב דה"נ
נימא באחותו, דאחר שאסר הכתוב
אחותו מן האב ואחותו מן האם, הרי
אחותו מן האב ומן האם איתא בכלל זה,
ומאי שנא מסימני טהרה, וצ"ב.

בתפילתו ולעלות לדוכן כיון שעדיין לא
נתחייב בברכת כהנים, ורק לאחר רצה
שנתחייב בברכת כהנים וכמ"ש הבה"ל סי'
קכח ס"ב, אזי מותר לו להפסיק בין רצה
למודים.]

והנה הפוסקים דנו האם בן ארץ ישראל
שנמצא בחו"ל ביו"ט שני של גלויות יכול
לישא כפיו במוסף, ושורש הספק דמאחר
שצריך הכהן לעקור רגליו בעבודה, והרי
אצל כהן זה היום הוא חול ואינו שייך
לעבודה וא"כ לא חשיב עקירה כלל (עי'
בשו"ת גנת ורדים שם סי' יב ויג שהאריך
בזה). ולכאורה יש להקשות, דאף אי נימא
כדבריהם דבכה"ג לא חשיב שעקר רגליו
בעבודה, מכ"מ אם יעמוד כבר בדוכן בזמן
אמירת רצה למה לא ישא כפיו, והרי בכה"ג
אי"צ כלל עקירה, ויהיה מוכח מדבריהם
כדעת האחרונים שהצריכו עקירה בכל
גוונא.

אך באמת אינו דומה כלל, דאף לפי דברי
הרדב"ז והרמ"ע מפאנו שכהן שנושא את
כפיו במקומו אינו צריך לעקור את רגליו,
היינו משום שעכ"פ בזמן אמירת רצה הרי
עומד בדוכן, ויש לו שייכות לעבודה (אף
שלא אז שום פעולה של הזמנה), אבל
בנידון הנ"ל שהכהן מופקע מעבודה אפשר
דאינו יכול לישא כפיו.

ועי' בספר ישועות כהן (נשי"כ סי' יא)
שהאריך בזה טובא בדבריו הנפלאים,
ובתו"ד הקשה על מה דאיתא בגמ' דכהן
שלא עקר רגליו בעבודה אינו נושא כפיו,
ואמאי לא אמרו שיש את כפיו במקומו, ע"ש
מש"כ בזה. ואפשר ליישב עוד, דבשלמא
כשהחזן עומד בדוכן (או סמוך לו במקום
שדרך הכהנים לישא כפיהם) הרי נחשב
מזומן לברכה בזמן עבודה וכאילו עקר את
רגליו, אבל כשעומד רחוק מהדוכן לא חשיב
מזומן לברכה אא"כ יעקור רגליו ממש לכיוון
הדוכן.

ולחכי אי לאו קי"ו אינה בכלל איסור
ערוה דאחותו.

(ז) איסור לועג לרש והשמטת
הרמב"ם בזה

לא תאכלום כי שקץ הם (יא, מב)

איתא בנדה סא, ב ת"ר בגד שאבד בו
כלאים וכו' עושה ממנו תכריכין למת,
א"ר יוסף זאת אומרת מצות בטלות
לעתיד לבא, א"ל אביי ואי תימא רב
דימי והא א"ר מני א"ר ינאי לא שנו אלא
לסופדו אבל לקוברו אסור, א"ל לאו
איתמר עלה א"ר יוחנן אפילו לקוברו,
וריו"ח לטעמיה דא"ר מאי דכתיב
במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה
חפשי מן המצות.

ובתוס' (ד"ה אמר) מבואר דפי' דהא
דקאמר דאסור לקוברו בבגד כלאים
היינו משום שכשיעמוד לעתיד יעמוד
במלבושיו [כדאיתא בכתובות קיא, ב],
ולריו"ח שרי משום דמצות בטלות
לעתיד לבא.

אולם הרשב"א הק' על פי' זה מהא
דאיתא בפ' חלק במתים שהחיה יחזקאל
שהניחו תפילין, והיינו דכשיחיו שוב
יתחייבו בהמצות. ופי' הרשב"א וז"ל,
וני"ל, לעתיד לבא, משעת שמת קאמר,
ולומר שאין החי מצוה על המת, כדרך
שאמרו בקטנים (יבמות קיד, ב) לא
תאכלום קרי ביה לא תאכלום להזהיר
גדולים על הקטנים, וטעמא משום
דכתיב במתים חפשי כיון שמת אדם
נעשה חפשי מן המצות בשעת מיתתו
וכו', והא דאקשינן לא שנו אלא לסופדו
אבל לקוברו אסור, משום דשעטנו לא
אסרה תורה אלא לבישה והעלאה
דומיא דלבישה, וסופדו לכבוד בלחוד

וי"ל הביאור, דהנה מצינו באיסורים אלו
שיש סיבה להאיסור ויש את הפרטים
שנאסרו, דהיינו בערוה דאחותו סיבת
האיסור הוא משום הקורבת אחוה
שלהם, ומשום כך נאסרה אחותו,
ובאכילת שפן גמל וכו' סיבת האיסור
הוא שאינם מעלים גרה או אינם מפריסי
פרסה, ומשום כך נאסרו.

אכן מצינו בתורה חילוק איך שנאמר
איסורם בתורה, דגבי שפן העמידה
התורה האיסור על מה שאינו מעלה גרה
או לא מפריס פרסה, ולא על הפרטים,
וכלשון הרמב"ן "אמר הכתוב באיסור
השפן מפני שאין מפריס פרסה ובחזיר
מפני שאינו מעלה גרה" והיינו שאין שם
האיסור השפן הגמל והחזיר, אלא שם
האיסור הוא, שאין מפריס פרסה ושאיין
מעלה גרה. ומשא"כ גבי ערות אחותו
דהתורה העמידה האיסור על הפרט,
היינו אחותו, ולא על הקורבה שהיא
סיבת האיסור.

והרי כפי שהעמידה התורה האיסור, זה
הוא שם האיסור, דבשפן שם האיסור
הוא האינו מפריס פרסה או אינו מעלה
גרה, וזהו המשך ד' הרמב"ן "כל שאינו
מעלה גרה ומפריס פרסה הוא בשם
האיסור הזה אין צריך לקי"ו כלל".

ומשא"כ בערוה כיון שהעמידה התורה
האיסור על אחותו, ולא על הקורבה,
א"כ שם האיסור הוא הפרט, היינו
האחותו, וממילא מי שהיא אחותו מן
האב ומן האם, אמנם מצד סיבת
האיסור היינו הקורבה, הרי היא בכללה,
אולם אין היא בכלל שם ערוה שנאמר
בתורה דאחותו מן האב ואחותו מן
האם, דהוא שמה אחותו מן האב ומן
האם, [דהרי ישנה בסיבת הקורבה מצד
תרויהו, וא"א לקרותה בחד מינייהו],

בתכריכי כלאים, דהנה התוס' שם (בד"ה אבל) כ' וז"ל, וא"ת והאיכא לועג לרש שמלבישו בדבר האסור ומראה לו שאין לו עוד חלק במצוות, כדאמר בהתכלת (מנחות מא, א) גבי ציצית וההיא שעתא ודאי רמינן ליה משום לועג לרש. ופרשב"ם דאין בו איסור ואפי' לחי כי האי גוונא שאין המת נהנה בו. עכ"ל. והנה לדבריהם דכה"ג דאינו נהנה ליכא איסורא, א"כ ליכא משום ספיה, וע"כ פ"י דמשום לעתיד לבא איירינן הכא.

והנה הרמב"ם פ"י דכל ההיתר משום שאין על המתים מצוה, ומשמע דאל"ה ה"י אסור, ואף דליכא הנאת חימום, והיינו כמבואר בשיטתו בפ"י שם דנאסר כלאים אף בלא הנאת חימום, רק שיהיה דרך לבישה, היינו גם להראות ולהתכבד בו, [ומה"ט בהי"ב לא התיר בבגדים קשים אלא לישב עליהם, ולא שיכרך בו דרך לבישה, ודלא כרש"י ביצה טו, א דשרי כה"ג משום דלא נאסר אלא לבישה דאית בה הנאת חימום. וכן מתפרש מה דאסר בהי"ח ללבוש בכדי להבריח את המכס, ע"ע להלן פ' קדושים ואכמ"ל]. וא"כ לשיטתו הדרא קושיית התוס', היאך מותר להלביש המתים בתכריכי כלאים, הוא הוי לועג לרש. [אכן י"ל כמש"כ בתוס' שם בשם ר"ת לחלק דדוקא בציצית שייך לועג לרש, משום דשקולה כנגד כל המצוות].

והנה בברכות (יח, א) אי' אר"י כל הרואה המת ואינו מלוהו עובר משום לועג לרש חרף עושהו, עוד אי' שם רב חייא ורב יונתן הוו שקלי ואזלי בבית הקברות, הוה קשדיא תכלתא דר"י, א"ל ר"ח דלייה כדי שלא יאמרו לאחר באין אצלנו ועכשיו מחרפין אותנו, ובשו"ע (יו"ד סי' שס"ז ס"ד) כ' דהא נמי

הוא, והוי דומיא דמוכרי כסות שמוכרין כדרך, אבל לקוברו הוי דומיא דלבישה, ולפיכך אסור למ"ד אין בטלות. עכ"ל.

והריטב"א הק' על פ"י הרשב"א וז"ל, היאך יעלה על הדעת שיהא רב ינאי סובר שאע"פ שמת אדם אנו מוזהרין עליו, והאיך זה דומה לקטנים הבאים לעולם ואנו חייבים לחנכם ולגדלם במצוות, למתים שהלכו לעולם וכו'. עכ"ל.

ובביאור דעת הרשב"א יעוי' שלמי יוסף נדה מש"כ מו"ר הגר"א גרבוז שליט"א עפ"י מה שהוכיח בתשו' חת"ס או"ח סי' פג דאיכא איסור ספיה בחרש ושוטה, וע"כ דלא תלי האיסור אי אתי לכלל מצוות, וע"י אחיעזר ח"ג סי' פא שהוכיח בדעת הרשב"א דאיסור ספיה לא תלי בחינוך למצוות, וזהו דס"ל להרשב"א דאף מת בכלל איסור ספיה, למאן דלא דריש קרא דבמתים חפשי.

ובדעת הרמב"ם מבואר דפ"י כהרשב"א, שכי בפ"י מה' כלאים הכ"ה וז"ל, מותר לעשות מן הכלאים תכריכין למת שאין על המתים מצוה, עכ"ל, והיינו דהא דשרי לקוברו בכלאים זהו משום דאין על המתים מצוה, וכ"כ בפיהמ"ש אהך מתני' פ"ט מ"ד דתכריכי המת אין בהם משום כלאים, וז"ל, שהאדם כשימות בטלו ממנו כל המצוות ואינם חייבים החיים לנהוג בהם איסור וכו', עכ"ל, והיינו דאשמעינן מתני' דליכא במת משום ספיה, כדמפרש הגמ' לפי הרשב"א.

והנה בדעת התוס' יתכן לומר דלא פליג אעיקר ד' הרשב"א, דלמאן דלא דריש במתים חפשי איכא איסור ספיה למת, רק דלענין איסור כלאים לא מצי לפרש דמשום הא הוא דאסרינן לקוברו

הרמב"ם איסור ליכנס לביה"ק בס"ת או בפני המת בהדי הלכות ביה"ק ומרחץ וכו' שהם מדין בזיון הס"ת. וכן בהל' תפילין (פ"ד הכ"ב כ"ג) הנכנס למרחץ וכו' חולץ תפליו וכו' לא יהלך אדם בבית הקברות ותפילין בראשו ואפי' בתוך ארבע אמות של מת או של קבר צריך לחלוץ תפליו עד שירחיק ארבע אמות, ולא ילבש אדם תפילין עד שיכסה ערותו וילבש בגדיו וכו', עכ"ל, הכא נמי כלל הרמב"ם איסור להלך בתפילין בהדי הלכות שהם משום בזיון התפילין.

ונראה דהא דפסק הרמב"ם דאסור להלך בביה"ק בתפילין וס"ת, אי"ז משום לועג לרש כלל, אלא הוא הלכה מדין בזיון התפילין שלא להלך בהם בבית הקברות. ומקור לדבריו נראה שהוא ממס' שמחות פ"ג, היה עובר בבית הקברות לא יהיו תפילין עליו ולא כתבי הקדש בידו, מפני שהוא דרך בזיון, [אמנם בהעמק שאלה ש' יד אות ו' כ' דהיינו בזיון למת, אבל נראה דהרמב"ם פ"י כפשוטו דהוא בזיון לתפילין וכתבי הקודש]. ושמעתי מהגר"ש פ"ש שליט"א לבאר דס"ל להרמב"ם דבית הקברות דינו כבית הכסא לענין זה, ומשו"ה אף להתפלל ולעסוק בתורה שם אסור, אכן לא פסק כלל לדין לועג לרש, וכמשנ"ת דאפשר דהוא מידת חסידות.

וזהו דס"ל דיכול ליכנס בציצית לבית הקברות דאין הציצית חפצא דקדושה אלא חפצא דמצוה, וכמו שמותר ליכנס בהם בבית הכסא. ואתי שפיר מש"כ דמותר לעשות תכריכי המת מכלאים לפי שאין על המתים מצוה, ואף דלבישה כה"ג אסורה משום כלאים, וכמשנ"ת.

לועג לרש הוא, אבל הרמב"ם השמיט כל האי מילתא דאיסורא משום לועג לרש, ולא נזכר ברמב"ם איסור ליכנס לביה"ק בציצית, ועמד בזה בעינים למשפט, וביאר דאפשר דס"ל להרמב"ם דלועג לרש הוי רק מידת חסידות ולכך לא פסק לה.

וא"כ מבואר היטב מה דסגי ליה להרמב"ם להתיר כלאים במת, משום דאין על המתים מצוה, שהרי לא פסק גם לענין ציצית איסור לועג לרש.

אלא די' להקי' דהנה כ' הרמב"ם פ"ד מה' אבל הי"ג וז"ל, לא יהלך אדם בתוך ד' אמות של קבר ותפילין בראשו וספר תורה בזרועו ולא יתפלל שם. עכ"ל. ובפשטות מקור ד' הרמב"ם מברכות יח, א דתניא לא יהלך אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וספר תורה בזרועו וקורא, ואם עושה כן עובר משום לועג לרש חרף עושהו. וכ"ה בפ"ג הי"ט דאסור לעסוק בדברי תורה בפני המת או בבית הקברות.

מבואר לכאוי' דפסק הרמב"ם לדין לועג לרש וכמש"כ בנו"כ שם, והדרא קושיא לדוכתא, אמאי לא הביא איסור ליכנס בציצית בביה"ק משום לועג לרש, וגם מה דמבואר בדבריו דליכא לועג לרש בכלאים, צריך עיון.

והנראה בזה בעזה"י, דהנה הרמב"ם הלכות ס"ת (פ"י ה"ו) כ' וז"ל, לא יאחוז אדם ספר תורה בזרועו ויכנס בו לבית המרחץ או לבית הכסא או לבית הקברות אע"פ שהוא כרוך במטפחת ונתון בתוך התיק שלו, ולא יקרא בו עד שירחיק ארבע אמות מן הקבר או מן המת או מבית הכסא, ולא יאחוז הספר כשהוא ערום, ואסור לישוב על מטה שספר תורה עליה. עכ"ל. הנה כלל

עבד חלל, דבפרשת שתויי יין כתיב ולהבדיל בין הקדש ובין החול, והיינו דאם עבד חלל, אבל הנך דמתני' אלו חשובים כבעלי מומים ואין מחללים עבודה.

ומבואר דאע"פ דשכור מיין ושכור מחלב וכיו"ב שוים הם לענין שאין דעתו צלולה, מ"מ חלוק השכור מחמת שתיית יין שהוא מחלל העבודה, משא"כ בשכור משאר דברים אין מחלל עבודה, ומשמע להדיא דיש בשיכור מיין ענין נוסף מלבד חסרון דעת. ויל"פ דהיינו דשכור משתיית יין יש בזה גם זילותא לעבודה.

וי"ל דה"נ לענין דין שתוי יין להוראה, יש בשתויי יין ב' ענינים, חדא מצד חסרון דעת, ועוד זאת יש בזה מלבד החסרון בדעתו, גם ענין זה המבואר לענין עבודה, מצד הזילותא. ולכך בהוראת כהן בנגעים, אף דשוטה כשר, והיינו דאין דין דעת כשהכהן אומר מה שאמר לו החכם, מ"מ איכא בשתוי יין פסול דילפי' לה מ"בין הטמא ובין הטהור" אלו טומאות וטהרות, והוא מצד הזילותא שבשתוי יין, ואכן אי"ז בשכור משתיית יין ולא משאר משקין.

(ט) כהן הדיוט ביום משחתו וביום חינוכו

ויקרא משה אל מישאל ואל אלצפן בני עזיאל דד אהרן ויאמר אליהם קרבו שאו את אחיכם מאת פני הקדש אל מחוץ למחנה (י, ד)

בדעת זקנים בעלי התוס' כתבו וז"ל, איתמר בתורת כהנים, מכאן שאין הכהנים מטמאין למתים, שהרי אלעזר ואיתמר לא נטמאו להם, ותימה, שהרי במקום אחר מצינו בפירוש שהכהנים

(ח) שתויי יין בהוראת כהן בנגעים
ולהבדיל בין הקדש ובין החל בין הטמא ובין הטהור ולהורות (י, י - יא)

איתא בכריתות יג, ב ת"ר "ולהבדיל בין הקודש ובין החול" אלו הדמין וערכין חרמין והקדשות "בין הטמא ובין הטהור" אלו טומאות וטהרות, "ולהורות" זו הוראה.

וצ"ע וכי טומאות וטהרות אינם בכלל הוראות, של איסור והיתר, ואמאי בעינן לילפותא מיוחדת כדי לאסור הוראה בעניני טומאה וטהרה.

והובא ליישב בשם הגר"ח קרייזוירט זצ"ל, דמשמע בהשגות הרמב"ן לסה"מ דהאי בין הטמא ובין הטהור קאי אטומאת נגעים, והרי התם הטומאה והטהרה תלויה בכהן, וגם כהו שאינו יודע הדין, אומר הכהן מה שהחכם מורהו לומר, ולכן סד"א דאין באמירת הכהן משום הוראה, וגם כהן שתוי יין יכול לומר, קמ"ל דאפי' בכה"ג אסור דכהן שתוי יין לומר. ומרן הגר"ז זצ"ל קילס הדברים כשנאמרו לפניו.

אולם הובא דשוב הוקשה לו, ממה שכתב הרמב"ם פ"ט מטומאת צרעת שאפי' היה הכהן קטן או שוטה, החכם אומר לו והוא אומר, וצ"ע וכי שתוי יין גרע משוטה.

ונראה בזה בס"ד, דהנה תנן בכורות מו, ב במומין הפוסלים בכהנים לעבודה, "והשוטה, והשיכור" ופי' הרע"ב (פ"ז מ"ו, ועי' רמב"ם בפיהמ"ש), דהשכור אינו שכור משתיית יין, אלא ששתה חלב הרבה, או רוב דבש, או אכל דבילה קעילית, ונתבלבלה דעתו, הוא דחשיב כבעל מום, שאם עבד לוקה, ואין עבודתו מחוללת, אבל השכור מיין ושכר, אם

חינוכו דין כהן גדול בכל יום, והוא בהקרבת עשירית האיפה, דהנה במנחות נא, ב אקרא דפי' צו (ו, טו) "זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירית האיפה וגו'" ילפי' דמה שנאמר "ובניו" דאף ההדיוטות מקריבין עשירית האיפה ביום שהיו מתחנכין לעבודה, וכהן גדול בכל יום, והובא ברש"י שם ועיי' ש"פ המקרא. והרמב"ם פ"ה מכה"מ ה"ט"ז כ' וז"ל, אין הכהן עובד תחילה וכן כהן גדול אינו עובד תחילה עד שיביא עשירית האיפה משלו ועובדה בידו, שנאמר זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו, עכ"ל, ובהי"ז כ' הרמב"ם דעשירית האיפה שמקריב כהן הדיוט לחינוכו, וכן כ"ג לחינוכו לכהונה גדולה וכן חביתי כ"ג שהקריב בכל יום מעשה שלשתן שוה.

נמצא דאכן נוהג בכהן הדיוט ביום חינוכו לעבודה תחילה, שמביא מנחת כ"ג שבכל יום, ובפסוק שנאמר הציווי בו נאמר גם המצוה לכה"ד ביום חינוכו, ואף דבקרא נאמר "ביום המשח אותו", אינו תלוי במשיחה, אלא בתחילת עבודתו, בין כהן הדיוט, ובין כ"ג בזמן שלא היה שמן המשחה, ולפי"ז יתכן לומר לדעת בעלי התוס', דגם האיסור לטמא למתים, נוהג בו ביום חינוכו, ואף אם לא נמשח בשמן המשחה, וא"כ הוי שפיר כתב התו"כ בלשון "מכאן שאין כהנים מטמאין וכו'" דגם לדורות נוהג דין זה, ובפרט יכוננו הדברים בדברי החזקוני שלא הזכיר שהוא יום משיחתם, וכי "היום אתם ככהן גדול לדורות" דתלוי בתחילת וחינוך לעבודה כמשנ"ת.

ובהטעמת הדברים י"ל דביום חינוך לעבודת הכהונה, אשר ממנה יכול

מוזהרין על טומאת מת, דכתיב (להלן כא, א) "לנפש לא יטמא בעמיו", ועוד, אלעזר ואיתמר כהנים הדיוטים היו, ולמה לא נטמאו לאחיהם, וי"ל, דהא דקאמר "מכאן שהכהנים אין מטמאין למתים" היינו כהנים הדיוטים ביום משחתם שאין מטמאין לקרובים שיש להם דין כהנים גדולים, וכן פירש הרב בכור שור גבי "ראשיכם אל תפרעו" (פס' ו) דאע"ג דכהנים הדיוטים לא הוזהרו על פריעה ופרימה, דמטמאין הם לקרוביהן, ביום משחתם הרי הם ככהנים גדולים, ונראה לי דהיינו האי דקאמר בסיפיה דקרא (פס' ז) "כי שמן משחת ה' עליכם". עכ"ל.

וכ"כ החזקוני עה"פ "ובגדיכם אל תפרומו" (פס' ו) אע"פ שאתם הדיוטים הרי אתם היום ככהן גדול לדורות ובכהן גדול כתיב ואת ראשו לא יפרע וכו', עכ"ל. [ובדבריו לא הזכיר טעם זה שהוא יום "משיחתם"].

ובקרבת אהרן על התו"כ הביא פ"י הדעת זקנים (בשם "חידושי צרפתי") דמש"כ התו"כ "מכאן שאין הכהנים מטמאין למתים" היינו כהנים הדיוטים ביום משיחתם, והקשה על דבריהם, חדא, שהוא דוחק, דא"כ יום המשיחה שהוא עיקר הדבר כאן חסר מן הספר, ועוד, דהתו"כ כתב "מכאן אמרו" משמע דלדורות נמי נוהג דין זה שאינם נטמאים למתים, ולדבריהם דאיירי בכהן הדיוט ביום משיחתו, הרי אין שייך לדורות, שהרי לא נמשחו עוד כהנים הדיוטים כי אם כהנים גדולים.

ונראה בס"ד די"ל בזה, דאמנם לדורות לא נמשחו כהנים הדיוטים, אולם דין זה שייך ביום חינוך כהן הדיוט לעבודה, דהנה מצינו שנוהג בכהן הדיוט ביום

הראוי לאכילה, ואפשר שיהיה זה נוהג כל ימיהם באלעזר ואיתמר שיהיה דינם כמשוח מלחמה, בעבור שנמשחו בשמן המשחה, ויהיה זה טעם "כי שמן משחת ה' עליהם" [עכ"ל].

ולדעת הרמב"ן דעשה דינם בימי המילואים [או כל ימיהם] כדין כהן משוח מלחמה, מבואר היטב מה שלא נטמאו לאחיהם נדב ואביהוא, ושלא פרעו ופרמו, ומה דלאידך גיסא לא היה דינם ככ"ג המקריב אונן, והם לא יכלו להקריב באנינות, כמו שהביא הרמב"ן הגמ' בזבחים קא, א שאמר אהרן למשה שהוא הקריב שהוא כ"ג ולא הם שהם אוננים וכהן הדיוט אינו מקריב אונן.

אולם לדעת בעלי התוס' דנקטו דכהנים ביום משיחתם דינם ככהנים גדולים, ופירשו דזהו הנאמר בתו"כ שלא יכלו ליטמא לאחיהם, וכן מה שלא פרעו ופרמו, צ"ב, דאם דינם ככ"ג אמאי לא יכלו להקריב אוננים, הלא כ"ג מקריב אונן.

אכן להנתבאר, וכמבואר מדברי התו"כ מיניה וביה דאין דינם ככ"ג לגמרי, דהתו"כ דקאי בכהנים ביום משיחתם ולא כתב התו"כ שהם "ככהנים גדולים" רק "שאין הכהנים מטמאין למתים" דרק להנהגה זו דינם כן, וכן י"ל דפריעה ופרימה שוה בזה לטומאה, והביאור, דביום משחתם ניתן להם דינים לנהוג בדיני כהן גדול, אבל לא נעשו בעצמם כהן גדול ביום זה, ולכן אף כי אסורים ליטמא לקרובים ולפרוע ולפרוס, מ"מ אין הם כ"ג ממש המקריב אונן.

להמשך ולגדול אל כהונה גדולה, יש לנהוג בדיני וניהוגי כהן גדול, וזה במנחת החינוך ושלא לטמא למתים ופריעה ופרימה.

ושוב מצאתי שכ"כ בס' מגילת ספר (לאוין רלד) ככל הדברים, דבדעת בעלי התוס' י"ל דה"ה לכל כהנים הדיוטים בעת זמן חינוכם שעולים להתחנך לעבוד עבודה הם חשובים ככ"ג, ופי' הטעם, שאינו מן הראוי ולא מסמנא מילתא דבזה היום שנתרבו ונתחנכו לעבוד עבודה שיטמאו למתים, והוסיף דלפמש"כ הרמב"ם שהכהן עובדה בידו, הרי אם יטמא למתים לא יוכל להתחנך ז' ימים שהרי צריך להקריב המנחת חינוך בעצמו, וכי דבזה מתיישב קושיית הקרבן אהרן, דהתו"כ כתב "מכאן אמרו" משמע דלדורות נמי נוהג דין זה שאינם נטמאים למתים, ולדבריהם דאיירי בכהן הדיוט ביום משיחתו, הרי אין שייך לדורות, שהרי לא נמשחו עוד כהנים הדיוטים כי אם כהנים גדולים, דאכן גם לדורות נוהג דין זה, וכמשנ"ת.

והנה הרמב"ן עמד לבאר מה שלא נטמאו אלעזר ואיתמר לאחיהם, וז"ל, והנה בני אהרן המשוחים, אע"פ שהם כהנים הדיוטים, עשה דינם בימי המילואים כדין כהן משוח מלחמה לדורות, שהוא אינו פורע ולא פורס ולא מיטמא לקרובים ככהן גדול (הוריות יב, ב) אבל אינו מקריב אונן, וגם הם לא הקריבו באותו היום, כמו שדרשו (זבחים קסו, א) "הן היום הקריבו את חטאתם" (פס' יט) - וכי הם הקריבו שהם הדיוטות, אני הקרבתי שאני כהן גדול [והוסיף הרמב"ן, והנה בכל המקרה זה לא נתבטל דבר המילואים, שכבר קרבו הקרבנות, ולערב אכלו כולם

בפרשתינו נתבארו ארבעת בעלי חיים הטמאים, גמל ארנבת שפן חזיר, וחז"ל הקדושים דורשים שחיות אלו מרמזות לדי גליות, כאשר האחרונה שבהם היא מלכות אדום. כלשון המדרש: 'ואת החזיר זו מלכות אדום שעתידה להחזיר מלכות לבעליה'. ובמקום אחר איתא במדרש 'זו פרס'. פלאי פלאות: לפני 1800 שנה ומעלה אומרים לנו חז"ל שבסוף הימים תהיינה שתי מלכויות גדולות, אדום – רומי (ראה להלן) ופרס שמהן תחזור מלכות לישראל. בשבוע שבו מת ראש הדת הנוצרית הרי בנותן טעם להעתיק כאן חלק ממאמר שפרסמנו בעבר, בשם 'חז"ל עדיף מנביא', (מופיע בליווי המחשות בקול הלשון). והרוצה יוכל לקבלו במייל המופיע מטה.

"רומי, שכאמור במקורה היא רומא שבאיטליה, הפכה לתואר למרכז הענינים של המאמינים בדת הנוצרית, גם כאשר המיקום הגאוגרפי שלה הועתק למקומות אחרים. כך כותב היעב"ץ שהתואר רומי ניתן לעיר הגדולה והמרכזית של המאמינים בדת שמקורה ברומא. לצורך בירור הגדרת המקום ששמו רומי בימינו, נשתמש בשני ראיות עיקריות. במסכת עבודה זרה דף ב,א. בקטע שמיד נרחיב בו, מבואר שרומי שתהיה קיימת בסמוך לזמן הגאולה "טבעה יצא בכל העולם כולו". בפשטות הכוונה שידעו ממנה בכל העולם, כמשמעות הפשוטה של משפט זה בימינו. אולם המהרש"א שם מבאר כך: "יש לומר כפשוטו, שמטבע שלה יוצא בכל העולם כולו, שכן דרך המלכים שמטבע שלהם יוצא עד מקום ממשלתם". איזה מטבע יוצא בכל העולם כולו? הדולר. מלבד זאת שרוב העסקאות שנעשות בעולם נעשות במטבע זה. הרי בפועל שטר הדולר ניתן לפריטה בכל מקום בעולם, הרבה יותר לאין ערוך ממטבעות אחרים. הוי אומר שבימינו התואר רומי אמור להינתן לארה"ב, שהיא המדינה הגדולה והמובילה במאמיני הנצרות, היא זו שעונה לתואר "טבעה יצא בכל העולם", הן במשמעות הפשוטה שכל העולם מכיר בעליונותה, עד שלא אחת מכנים אותה

י"א) יקרים מפז / הרב פנחס זלצמן, ראש כולל ש"ס 'זרע שמשון' באסטאן, ביתר עילית

"ואת החזיר זו מלכות רביעית שעתידה להחזיר מלכות לבעליה".

"וְאֵת הַחֲזִיר כִּי מִפְּרִיס פֶּרֶסָה הוּא וְשֶׁסַּע שֶׁסַּע פֶּרֶסָה.. טָמֵא הוּא לָכֶם" (יא, ז).

כידוע, סימני הטהרה של הדגים הם סנפיר וקשקשת. ידועים דברי המשנה במסכת נדה פ"ו מ"ט: 'כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר, ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת'. כלומר, דג שיש לו קשקשת הרי ידוע בוודאות שיש לו סנפיר ואין צורך לבדוק זאת, אבל דג שיש לו סנפיר צריך לבדוק האם יש לו גם קשקשת. ובגמרא חולין סו, ב. דנו מדוע הוצרכה התורה לומר את סימן הסנפיר, הרי כל שיש לו קשקשת ידוע בוודאות שיש לו סנפיר, ותירצו 'גדיל תורה ויאדיר'. ובפשטות כוונת הגמרא, שהתורה רצתה להוסיף עוד פרט כדי להגדיל ולהוסיף שכר העוסק בתורה.

שמעתי מא"מ שליט"א מהלך נפלא בזה. כידוע, משפט זה 'כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר', הוא אחד הראיות לאמיתות דברי התורה הקדושה. כי בכדי לומר משפט שכזה צריך להיות מישהו שידוע בוודאות מה קורה בכל הימים והאוקיינוסים שבעולם, מישהו שלא מפחד לעמוד מול כל באי עולם ולומר, תקשיב טוב, תבדוק באוקיינוס האטלנטי ואיפה שלא תרצה, ולא תמצא דג שיש לו קשקשת בלי סנפיר. רק תורת הבורא כל עולמים שבאמת יודע מה קורה בעולם, היא שיכולה לומר משפט שכזה. והנה אם לא היתה התורה מצריכה את הסנפיר לא היינו יודעים את המשפט הזה, המוכיח את אמיתות דברי התורה הק'. וזהו 'גדיל תורה ויאדיר', היינו שע"י זה תתחזק ותתגדל אמיתות התורה בעיני העם. ומכאן נעבור ברשותכם, למקומות נוספים שבהם ניכרת אמיתות דברי התורה, והנוגעים במיוחד לתקופתינו.

קוריאנה לא מצפצפת כך, היא מנסה לבוא להסדרים וכו', המדינה היחידה שקוראת לארה"ב בריש גלי "השטן הגדול", זו איראן, פרס. גם פרס טוענת שכל מטרתה היתה לצורך לימוד התורה (כן, גם פיתוח הגרעין היה כנראה לצורך זה), וכמובן שגם את דבריה, הקב"ה אינו מקבל. שואלת הגמרא, מדוע מבין כל אומות העולם, מוזכרות שם רק שתי אומות אלו. וכאן מגיע משפט קצר, אך מדהים בעוצמתו: "משום דהנך משכי במלכותיהו עד דאתי משיחא", שתי מלכויות אלו תמשך מלכותן עד שיבוא המשיח. מאז שמשפט זה נכתב, חלפו להם יותר מ-1500 שנה, עמים ומעצמות קמו ונפלו ואחרים קמו תחתיהן, העולם הפך את פניו פעמים רבות, אולם שתי אומות מלכותן נמשכת, ותמשך עד שיבוא המשיח: רומי ופרס. רק תורת אמת כתורתנו הנצחית, יכולה להתחייב על משפט שכזה".

רבינו בחיי בפרשתינו מאריך בדברי חז"ל הנזכרים שד' החיות הם כנגד ד' גלויות, נעתיק חלק מאריכות דבריו ששוה לראותם בפנים: "במשנה תורה בסדר ראה הזכיר שלשתן בפסוק אחד, הוא שכתוב: (דברים יד, ז) "את הגמל ואת הארנבת ואת השפן כי מעלה גרה המה" וגו', והזכיר הרביעי בפסוק בפני עצמו, הוא שכתוב: "ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא ולא גרה", והיה זה לרמז כי השלש גלויות אף על פי שהיו זמניהם חלוקים היו כאלו הם מחוברים לפי שזמנם מועט וקצר, אבל הגלות הרביעי הזכירו בפני עצמו בין בפרשה זו בין במשנה תורה, להורות כי הוא גלות ארוך בפני עצמו ושקול כנגד כולם. וכנגד ארבע מלכויות הללו הזכיר דוד המלך ע"ה ארבע פעמים הודאה במזמור הנקרא הלל הגדול.. והזכיר בפסוק אחרון מן המזמור 'הודו לא-ל השמים', כנגד מלכות אדום, ולפי שראה ברוח הקדש ישועה והצלה לישראל מכולן לכך נתן הודאה כנגד כולם, והזכיר בהודאה זו השמים, מפני שבגאולה זו: "ישמחו השמים ותגל הארץ" (תהלים צו, יא)".

"השוטר של העולם", והן לביאורו של המהרש"א, המטבע שלה, הדולר, יוצא בכל העולם כולו. במקביל, במסכת גיטין דף פ"א. מוגדרת מלכות הרומיים כ"מלכות שאינה הוגנת". מבארת הגמרא שהיא נקראת כך כי "אין לה לא כתב ולא לשון". התוס' ישנים במסכת יבמות צ"א, ב. מבארים שודאי בני רומי מדברים בשפה מסוימת, אבל זו אינה שפה שלהם, אלא היא לקוחה מעמים אחרים. רומי מדבר ברוסית, צרפתי בצרפתית, ספרדי בספרדית, אבל האם מישהו מכיר את השפה האמריקאית? אמריקאי אינו מדבר באמריקאית, הוא מדבר באנגלית. שפה שכשמה לקוחה במוצהר מאנגליה (והיא מורכבת מצירוף של ארבע שפות). המסקנה היא: מלכות רומי שטבעה ומטבעה יוצא בכל העולם ואין לה שפה משל עצמה = ארה"ב של ימינו. חשוב מאד שנכיר גם את פרס. כאן המלאכה קלה מאד, פרס זו איראן של ימינו, המוגדרת בפירוש בפרסומיה ובדיבוריה וגם בקרב כל סובביה בתואר: פרס.

במסכת עבודה זרה דף ב"א. מתארת הגמרא אירוע שיתקיים לעתיד לבוא כשיבוא המשיח: הקב"ה יחזיק ספר תורה בידו ויאמר שמי שעסק בה יבוא ויטול שכרו. מיד מתקבצים להם כל אומות העולם ואומרים שהם עסקו בה, או לפחות דאגו ליהודים שיוכלו לעסוק בתורה. הקב"ה יאמר להם להכנס לפי הסדר, מבארת הגמרא: המלכות הראשונה שתיכנס זו מלכות רומי. ולמה? מפני שהיא חשובה.

שכך אמר ר' יוחנן דלעיל שרומי הכי חשובה משום שטבעה יצא בכל העולם כולו. לא נכנס כאן לאריכות הדברים בגמרא, אך הקב"ה לא יקבל את דבריה של מלכות רומי, והיא יוצאת בפחי נפש. מיד אחריה נכנסת מלכות פרס. ולמה דווקא היא? עונה הגמרא: כי היא המלכות החשובה אחרי מלכות רומי. הבה ונבדוק את הנתונים, איזו מדינה מצפצפת במוצהר על ארצות הברית? איזו מדינה עושה ככל העולה על רוחה? איראן!!! אפילו צפון

אדם שהיא זו שהחריבה אותו, איני יודע
איך ליישב עם דברי חז"ל שביהמ"ק ירד בנוי
מהשמים, אבל אלו הם דבריו. ומי ש'מריח'
טוב, רואה שזה מתקדם בדיוק לכיוון הזה.

אבל גם לנו יש תפקיד בכל הענין הזה, והוא
"אחר ישובו בני ישראל וביקשו את ד' א-
להיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה' ואל טובו
באחרית הימים". זה הפתרון האמיתי
והיחיד, לבקש בפה: מלכות שמים, מלכות
בית דוד, ובניין בית המקדש.

להערות והערות: p0504102192@gmail.com

וכאן הוא מוסיף על דברי חז"ל הנזכרים לעיל,
רובד נוסף שהוא כבר דבר חידוש: "ומדרש
תנחומא.. יש נוסחאות שכתוב בהן: שעתיד
להחזיר העטרה ליושנה, והענין כי שני
המקדשים נבנו ע"י ישראל, בית ראשון בנה
שלמה שהוא מזרע יהודה, בית שני בנה
זרובבל שהיה ג"כ מזרע יהודה, שנאמר:
(זכריה ד, ח) "ידי זרובבל יסדו" וגו', ונעשה על
ידי כורש שנתן רשות בזה. אבל הבית השלישי
עתידה אומה זו לבנותו, וזהו שאמרו עתיד
להחזיר העטרה ליושנה, לפי שהוא החריבו".
כלומר את בית המקדש השלישי תבנה מלכות

"נחשבה" – הגאון מורנו רבי יחיאל הלוי נוביק שליט"א ר"ב "דעת יוסף" אשדוד
"נחשבה" – הגאון רבי יחיאל הלוי נוביק שליט"א

כבודו מלא עולם

זה הדבר אשר ציוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'.

הנה איננו מבינים מהו כבוד ה', אבל אולי אנו מבינים מעט מהו כבוד. וגם אנו מבינים שכאשר אדם
מכבד אדם חשוב באותו כבוד שהוא מכבד את האיש ההמוני, הלא לא לכבוד יחשב לאיש החשוב,
ועל כן כאשר באים לכבד את החשוב צריך לחשוב היטב ולהשקיע מאמץ לכבדו כראוי והגון לו. וכן
מצינו שהמלך אחשורוש אמר להמן מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו, והיינו בכבודו. והלא
איש כזה יש לכבדו מאד, ועל כן יש להתבונן ולהתכונן לדעת כיצד יש לכבדו כראוי.

והנה על אחת כמה וכמה עד אין מספר, למלך הכבוד, דהלא אין שיעור לכבודו, כי מלא כל הארץ
כבודו, וכבודו מלא עולם. וכאן הולכים דור המדבר לזכות שיראה אליהם כבוד ה'. ונשאלת השאלה
כיצד זוכים. אמנם בחז"ל ישנה התשובה שכך אמרו בתורת כהנים, זה הדבר אשר ציוה ה' תעשו
וירא אליכם כבוד ה', אותו יצר הרע העבירו מליבכם. והביאור בזה, כי באמת הקדוש ברוך הוא מלא
כל הארץ כבודו, וכבודו מלא עולם, ורק אנו צריכים להיות ראויים לזכות לראות כבודו. אמנם היצר
הרע הוא המסמא עינינו, ואם רק נעבירו מיד יראה עלינו כבודו ואת גדלו. וזה הכלל, כי צריך להסיר
טמטום הלב וטפשותו ומיד נזכה לראות כבוד ה', והיכן שאנו זזים נראהו עין בעין.

והנה ידוע שישנם ציורים שרואים אותם בצורה מסוימת, וכאשר מתרכזים רואים משהו אחר. וכמו
כן גם בעולם הזה אם מתרכזים רואים דברים אחרים, והמשל כי בשטחיות לא רואים אמונה, אבל
כאשר מתרכזים ומתבוננים זוכים ורואים איך שכל הבריאה מלאה בהשגחת השם יתברך ומלא כל
הארץ כבודו. והנה הקב"ה עוזר לאדם בהכל, ועושה עמו נפלאות והאדם אינו מכיר, מפני שאיננו
מתבונן ומתרכז, ומפני שחסר הוא המבט הנכון לראות מה שקורה עמו בעין נכונה, והדברים ידועים
לעין משכיל ע"ד אמת.

והנה כאשר עם ישראל זכה לנם פורים, אזי התחילו להבין אחרת גם את ניסי יציאת מצרים. וכמו כן כאשר אנו מתכוננים לפסח, עלינו להיזכר בנם פורים ובלימודים שלמדנו משם. וכאשר זוכים לזה הלא מקבלים התורה באהבה מרצון ואפילו החוקים, כי מבינים שהקב"ה בורא הכל וכמו שאומרים שהכל ברא לכבודו, ואגב ברור שאם את הכל ברא לכבודו, הרי בהכל אפשר לראות את כבודו, ולכן אין אנו מחפשים להבין החוקים, כי סומכים אנו על הבורא, ומדוע נצטרך לדעת הטעמים, ואמנם אף שחכו ממתקים אבל מזה נדע שכולו מחמדים. ועל כן ממהית עמלק מקבלים פרשת פרה, ומבינים שאין התורה

נחשבה לשנת תשפ"א

החזק במוסר אל תִּרְפֶּה נִצְרָה פִּי חַיִּיךָ. משלי ד' י"ג

כתב הרמ"א בשו"ע אורח חיים סי' רצ"ב ס"ב, ונהגו שלא לקבוע מדרש בין מנחה למעריב (טור), אבל אומרים פרקי אבות בקיץ ושיר המעלות בחורף, וב"מ לפי מנהגו. והנה החתם סופר סי' ת"ל כתב דלא שמע בזה טעם מקובל שאומרים ברכי נפשי ושיר המעלות בחורף, ופרקי אבות בקיץ. עי' מש"כ והאריך בדבר.

ולכאורה יש לומר כך, דבימות החורף שאדם חוסה בביתו ואינו יוצא לחוץ, הוא זמן שראוי להתבונן ולהתחזק באמונה בנפלאות הבריאה, שזהו כל תוכן הפרק דברכי נפשי, ומזמורי שיר המעלות שאף הם מישך שייכי בזה, אולם בקיץ שהוא זמן שאדם יוצא לחוץ ועלול יותר לחטא, על כן המתאים יותר הוא חזק בדרכי ההתגברות על היצר וחיליו, שהוא הוא תוכנן של המשניות במסכתא דאבות.

ולכאורה יש להקשות בדברי הרמ"א שהביא המנהג לומר פרקי אבות בקיץ אחר מנחה, שהרי נהגו שלא לקבוע בו מדרש, ועי' בשער הציון סימן רצ"ב סק"ח שכתב שאפשר הטעם הוא משום דאין שונין אותו כדרך שאר למוד רק באמירה בעלמא.

ויש לומר בעומק הכונה, שאמירת פרקי אבות היא בגדר לימוד המוסר שאין העיקר החידוש, אלא העיקר הוא השינון והחזרה, כדי להזכיר מה שנשכח מהאדם למרות הפרסום וכעין שכתב בעל המסילת ישרים בהקדמתו המפורסמת, וזה אינו נחשב קביעת מדרש, כי אין זה כי אם השבה אל הלב מה שידוע לו כבר.

ובאמת לפי מנהגינו אנו חוזרים ארבע פעמים במשך הקיץ פרקי אבות, והוא מאותו טעם, כי העיקר הוא ההשבה אל הלב.

והנה ישנם החושבים לעצמם כי המוסר אינו משפיע על האדם ולראיה הם מביאים כי ניסו מספר פעמים ללמוד מוסר ושום דבר לא השתנה.

אך האמת יורה דרכו שיש ויש לזה השפעה גדולה על האדם, אולם זה תלוי בכמות השינון שהאדם משנן לעצמו דברי המוסר, ואף שבתחילת הדרך לא ניכר השינוי אולם השינוי מתחיל והוא קיים כבר מהפעם הראשונה, ואחר הרבה פעמים רואים את התוצאות, שהתחילו אמנם ממש מהפעם הראשונה.

וראיה לזה נוכל להביא מהדין הנוהג בימים הללו – שהפסקנו לשאול על הגשמים בדרך עלינו – שהלכה פסוקה היא, שאם אדם מסופק אחר התפילה אם אמר ותן טל ומטר בקיץ,

הוא חוזר, דחוקה שאמר מה שמורגל, אבל אם כבר עברו עליו ל' יום שוב אינו חוזר, והיינו משום דיש להניח שאמר כדן.

ולכאורה, ביום הראשון שהתחיל לשנות הרי מאומה לא התרחש בהתנהגותו, וההרגל של תפילות החורף שלט בו לחלוטין, וכך זה המשיך עד שביום בהיר פתאום הפך להיות מוחזק להתפלל בבקיין, ונשאלת השאלה מתי זה קרה? אלא ודאי צריך לומר, שזה כבר קרה מההתחלה, אלא שהתוצאות לא התבטאו בשטח למרות שהחלו. וכך זה גם כן במוסר, מהיום הראשון מתחילים להשתנות, למרות שבשטח זה יהיה ניכר רק אחרי 90 חזרות או יותר.

ויש להתעמק בדבר יותר כדלהלן, שמסתבר מאד שכאשר אדם מתחיל לומר בתחילת הקיין, ותן ברכה, תיכף ומיד מתחיל ההרגל של ותן ברכה, אלא שמאידך שולט בו הכח של אמירת ותן טל ומטר מצד שני, ונמצאים שני הכוחות ומתגושים ביניהם עד שמכריע כוחו של החידוש, ואז מוחזק האדם שאמר אמנם, ותן ברכה, דוק ותשכח שכן הוא האמת.

וכך היא המדה גם כן בלימוד המוסר, שכאשר זוכה האדם לעסוק בספרי המוסר, הרי תיכף ומיד זה נותן השפעה נפלאה ביותר, דא עקא, שעדיין ישנה השפעה קודמת שמכוונת אף היא את דרכיו, ונמצאות הכוחות מתגושות ביניהן, ופעמים זה נוצח ופעמים זה, עד שאחרי הרבה פעמים מוכרעת המלחמה על ידי ספרי הקודש. ועל כן אין להתיאש, כי אם להתמיד...

וזהו סוד **שבעת ימי המילואים**. שהיו שבעה ימים של הכנה, לעבודת המשכן. ולימדתנו התורה הקדושה, להתאמן ולהתאמן, כדי לשפר עצמינו בהמשך...

והוא ענין ימי **הספירה** שהם הכנה לקבלת התורה, כמו שכתב בספר החינוך.

וכבר קראנו בהפטרה דשבת הגדול הפסוק דסוף ספר מלאכי פרק ג' פסוק י"ח, **וְשִׁבְתֶּם וְרִאִיתֶם בֵּין צִדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֹבֵד אֱלֹהִים לְאִשָּׁר לֹא עָבָדוּ**. ודרשו חכמים במסכת חגיגה, אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים, להשונה פרקו מאה פעמים ואחד. והיינו מפני שכל פעם ששונה את פרקו, נרשמת החזרה במוחו ונשמתו של האדם, עד כדי שהוא ממש אינו דומה כלל...

בינו זאת ותחי נפשכם!

אין אומרים מזמור לתורה בימי פסח – אולם יש להגיד תודה על שקיבלנו פסח שכזה...

מי זוכר את הפסח של שנה שעברה? ומי שלא זוכר, שיזכר...

מי זכר להודות להשם על הפסח של השנה? ומי שעדיין לא עשה זאת, שיעשה עכשיו...

הרי בשנה שעברה היה לנו פסח מיוחד במינו, כל משפחה **גרעינית** עשתה ליל סדר לבד... אפילו זוגות שזה עתה נישאו, ובודדים בכל הגילאים, שמעולם לא עבר עליהם ליל הסדר שלא התארחו היכן שהוא. עשו סדרים כל אחד בביתו, על כל המשתמע מכך. ולא שלא היתה משפחה שרצתה לארח, אלא שפשוט זה היה מסוכן. והמגיפה הקשה, גבתה וגבתה, חיים יקרים, שלות נפש, וישוב הדעת. והנה בשנה זו נם ופלא!!!

מִזְמוֹר לְתוֹדָה תְּרִיעוּ לֵד' כָּל הָאָרֶץ. – בפרט מי שגר בארץ הקדש – עֲבֹדוּ אֶת ד' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְּרִנָּה. – כמה יש לשמוח שאפשר כבר לבוא לבית כנסת – יָעוּ כִּי ד' הוּא אֱלֹקִים הוּא עֲשֵׂנוּ וְלֹא {וְלוֹ} אֲנִינֵנו עִמּוֹ וְצֹאן מִרְעִיתוֹ. – לא לשכוח שהכל מאתו יתברך – הבוחר בעמו ישראל באהבה – בְּאוֹ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה תְּחִצְרְתִּי בְּתִהְיֶה הוֹדוֹ לוֹ בְּרָכוּ שְׁמוֹ. – שערים וחצרות... האם זה מזכיר לנו משהו? – אז צריך להודות ולהלל – כִּי טוֹב ד' לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ. הכל חסד ואמונה. בבוקר חסדך ואמונתך בלילות...

והנה יש שמעדיפים לשכוח את מה שעברנו. ויש אמנם שכבר לא יוכלו לשכוח, כי מה שהיה להם קודם כבר לא יחזור. אולם האמת היא שצריך לזכור ולחשוב על מה שהיה, ולהסיק מסקנות, וכמו שהתורה אומרת, **זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור**. כלומר לזכור את ההסטוריה, ולהבין ממנה דברים לעתיד.

הנה אחד מארבעים ושמונה קנינים הוא, **נושא בעול עם חבירו**. וכמה צריך להיות נושא בעול עם אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה, באותן מדינות שהמחלה הזו, משתוללת עדיין בכל עוז, ויש לנו להתפלל בכל לב, שהמקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרווחה ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה, השתא בעגלא ובזמן קריב.

בומרנג – חץ מושחז שחוזר לאחוריו.

"בעין הסערה" – ליבת הסיפור.

פרק מ"ג (פרק צ"ה) "מהלך מפתיע מאד"

מהלך הפרקים מסתעף מאד:

דודי וצילה מעמידים תנאי כפול ומכופל להמשך ההסכם שלהם עם "נר תמיד" בנכונות גבאי בית הכנסת לצמצם את המקהלה לשלושה, שנים מבני הקהילה השלישי יהיה אלי הבכור שלהם שמתקרב לקבלת נועם המצוות, הם מסבירים לפסח שריבוי חברי המקהלה נותן צביון של תפילה בסגנון קונסרבטיבי ועל זה הם נלחמים שלא יהיה כן, כדי לפייס את פסח הסכימו כי אלי יבוא לעזור לדודי הנופך שיתן שווה את הכל.

קריינדי עומדת בפני פרשת דרכים קשה, לאחר שהיא מגלה את הצרות הרבות ששלומי מסב לה, עד שהיא כבר לא יכולה לשאת יותר, היא תובעת מאביה שיסדר לה גט, לוקה נוסע למנהטן אל ר' יוסף דוואק מגשר ומשכין שלום בית מפורסם לבדוק מה מוטל עליהם עתה. ר' יוסף מגיע למסקנה חד משמעית שאין סיכוי לשלום בית הוא מטכס את הדרך איך להתחיל בתהליך הפירוד בלי לסכן את בני הבית.

אלול של השנה התשיעית מתקרב, דודי וצילה הכינו את אלי (אליהו) בנם לתפקיד שלו היטב, אלי הוא נער בוגר שלא ביחס לגילו, הוא מתקרב לשנת הבר מצוה* אך הבגרות שלו כשל בחור בן 15 הוא ממושמע מאד להוריו, מעולם לא ניסה להתחכם עמם, הוא היה החרוץ ביותר בכיתתו בכל התחומים, בעיקר הצטיין ביראת שמים טהורה.

(*תיקון טעות: בטעות נכתב לפני כמה פרקים שהוא כבן תשע, הוא נולד עוד בדרום אפריקה ועתה הוא מתקרב לגיל 13 שנים)

לראשונה חל שינוי בתפיסה של צילה הקפדנית לגבי שליחת נער צעיר כמוהו להופעת חזנות יחד עם אביו, בלי חשש שזה עלול להזיק לעתידו הרוחני, גם דודי שבתחילה עיקם את אפו לעצם הרעיון, שינה את דעתו, לאחר ששמע את ההסברים של צילה השתכנע שהצעד לא דרסטי לנער כזה, יש להם את הסיבות שלהם בנסיבות המסוימות שנקלעו אליהם לשקול מחדש את הכיוון והם מלאים תקווה שצעד זה נכון מאד, בפרט שקיבלו על כך את הגיבוי המלא של המלווה הרוחני שלהם, רבי שלמה שרפשטיין.

כבר מחודש סיוון הכינו דודי וצילה את אלי כי השנה ייסע עם אבא ללוס אנג'לס, כדי לעזור לו במלאכת הקודש של החזנות, הם הסבירו לו כי זה נדרש לצורך המשך המשרה של אבא, בלי לפרט את הסיבות.

בד בבד הכינו אותו היטב, כי עליו להיזהר בכל הליכותיו היות והקהילה המקומית 'נר תמיד' שונה בתכלית השינוי מכל הקהילות שהוא מכיר, אין להם את רוח התורה עליו חונק, לכן עליו להיזהר לא להתחבר לאף נער.

האזהרה הייתה לא קלה, אלי שלט באנגלית בצורה רהוטה כאמריקאי מלידה, הוא רכש אותה מאמו, טבעי היה שימצא עניין לדבר אותה שם, אבל זה עלול לגרום לו להתחבר לאחד מנערי המקהלה וזה הדבר האחרון שהם מעוניינים בו.

הוריו טרחו להסביר לו כי חוץ מביצוע התפקיד אין לו קשר אפילו המינימלי ביותר עם אחד הנערים, עליו לשחק את ה'טמבל' המושלם שלא מבין כלל את השפה האנגלית, הוא נשמע רק לאביו שידבר איתו בשפת לשון הקודש, הוא לא בא ללמוד את רזי המקצוע בעת ההכשרה של המקהלה, הוא ידריך אותו היטב כשיהיה עמו בנפרד, רק פעם אחת יהיה עם המקהלה בהכנות האחרונות, כדי לוודא שהוא בהרמוניה מלאה עם המקהלה ולא יהיו שום חריקות.

התפקיד שלו יחסית קל, הוא אמור לשמש כקול שני של האבא וכמעט לא יהיה לו עסק עם יתר חברי המקהלה. רק בקטעים מסוימים, יוצרך להשתלב עם יתר חברי המקהלה. כדי לבדוק בקטעים הללו איך הוא משתלב איתם היטב, די בשיעור אחד קצר לפני ראש השנה לוודא זאת, אבא יהיה איתו והוא ידריך אותו יחד עם חברי המקהלה, כשהפניות אליו תהיינה רק בשפת לשון הקודש, אסור שאחד מאנשי הקהילה יקלוט שהוא שולט היטב בשפה האנגלית, אם יפנו אליו יאמר בעברית: אני לא מדבר אנגלית" ובלבו יחשוב "רק כאן אני לא מדבר" (והרהור כדיבור כשאין דרך אחרת ויש לזה אסמכתא בש"ס).

אם ינסו ליצור איתו קשר בעברית קלוקלת יקצר ויענה רק בקצרי קצרות, רק כדי לא להעליב. כך יצליח ליצור חייץ מוחלט בינו לבין יתר חברי הקהילה או המקהלה ורק על דעת כן הוא נוסע.

אלי קלט היטב את האזהרות, כי הקהילה רחוקה מאד מרוח היהדות, חייבים על כן ליצור חייץ כדי שחלילה וחס לא ישפיע עליו רוח המקום. הוא חונק גם לא להסתכל לצדדים ואף לא לקרוא שלטים באנגלית, הוא נמצא במחיצת אבא, בלי לזוז ממנו אפילו מילימטר אחד, כך ימנע חיכוך כל שהו עם חברי הקהילה ובכך יהיה שמור מכל רע.

אלי למד היטב את כל המנגינות של אבא, את כל ההכנות עשה בבין הזמנים, לא על חשבון הלימודים, הוא ביצע אותם יחד עמו והשלים אותו בצורה מושלמת. השוני היה בעוצמת הקולות, אבא שר בקול טנור או בריטון, פעמים שר בקול באס. ואילו אלי היה שר בקול סופרן דק. זה היה נשמע כקול זמיר ערב מאד לאוזן, מתיקות שקשה להתעלם ממנה, היו לו סלסולים מיוחדים במינם, בשיא הדיוק, כל מי ששמע אותו בטוח שממתין לו עתיד גדול בתחום החזנות.

אך לאלי יש תוכניות אחרות בכלל, הוא הבהיר זאת לאביו ולאמו, כי אמנם אוהב הוא את החזנות מאד, אך אין זה עתידו בעולם, הוא רוצה להיות למדן ומתמיד, כמו סבא הצדיק רבי אברהם, שמלבד ד' אמות של הלכה אין לו בעולמו כלום.

אלי בז לעושר שטומן בחובו צרות ומתחים רבים, למה לו להיסחף אחרי הממון שאין לו שובע? הלא אמרו "מי שיש לו מנה אחד רוצה מאתיים" אין בזה שובע, ההפך רעבונו רק יגבר וילך.

הוא נתן לזה משל משלו "מי ירצה לאכול אוכל שיהיה טעים ככל שיהיה, אך במקום להשביעו יגרום לו להיות יותר רעב, הלא כל בר דעת יתעב זאת" וד"ל.

הוא גם הבין שיצר הכבוד דבר פחות הוא, כי גורם הוא לחושק בו להיות משועבד לאחרים, כי אי אפשר שיהיה לו כבוד אם אין לו אנשים שחולקים לו זאת. ומה יהיה אם אין לו כמה חסידים שוטים שירוצו אחריו בכל פינה, כדי להריע לו? הלא יהיה אומלל מאד.

למה לו להיכנס למהמורה מסוכנת שגורמת להיות כל החיים נצוק לטובת הבריות? עדיף להיות כמו סבא שיושב בקרן זווית כולו שקוע בתורה ואין לו בעולמו רק ד' אמות של הלכה, הוא עצמאי לחלוטין, היות והוא לא צריך שום דבר, רק את הגמרא ואת השו"ע, ואת זה יש לו בבית או בבית הכנסת, אדם כזה הוא המאושר עלי אדמה.

זו הייתה תמצית משנתו של אלי שהייתה לו נשמה קדושה וטהורה מאד שערגה רק לרוחניות, לא נפליג שלא התעניין במשחקים, כמו כל נער בן גילו, אבל עשה לזה גבולות, כך וכך אני צריך, כדי להיות ילד בריא בגופי ומעורה בין הבריות, אבל הכל תחת קונטרול.

דודי וצילה הרגישו את עצמם די רגועים, אלי לא יעשה בעיות, אבל אסור חלילה להיות שאננים, חייבים לפקוח עיניים בכל עת, כי אף פעם אי אפשר לדעת היכן נמצא יצר הרע שמחפש להכשיל, הוא מלך זקן ורב מעללים, נאמר עליו גם שהוא כסיל אבל בפועל הוא עושה את האחרים כסיל, כשנופלים ברשתו, לפיכך חייבים לפקוח עיניים ולעקוב אחריו על כל צעד ושעל.

פסח שולביץ עמד בפני משימה כבידה מאד, היה עליו לפטור את רוב חברי המקהלה, לפי הדרישות של דודי וצילה, כדי לבצע זאת בפועל נאלץ להיעזר במחברתו החכמה מרס אורה מרים בעלת הטקט שיודעת לא להיכנס למהמורות כמוהו.

היא יצרה קשר עם כל הורה והסבירה ברהיטות כי ההוצאות לאחרונה רבות מאד, הגזברות לא מסייעת הרבה, בשל כך הצטברו חובות גדולים וקשה להחזיק מקהלה כה גדולה, הם נאלצים לעת עתה לצמצם, מדובר כרגע על שנה זו בלבד, בתקוה שהמצב ישתפר בשנה הבאה, בלי נדר יעמדו בקשר עם כל חבר מקהלה בנפרד, היא מבטיחה שהם יהיו המועמדים האולטימטיביים.

אורה ידעה לדבר בשפה רכה ובהרבה טקט, השאלה שנשאלה ע"י כולם.

"הלא היו מכירות כרטיסים במחירים אסטרונומיים, איך לא כיסו בכך את החובות?"

אותה זה לא הביק, היא סיפרה להם שמהרגע הראשון היו חובות, אלא שבכל פעם לקחו הלוואה וסתמו חורים, אבל עתה הבנקים שמו קץ לסיפור, הם אילצו אותם לצמצם בהוצאות כמה שרק ניתן ולהותיר רק את ההכרחי ביותר. כך הצליחה לכבות את הלהבות בטרם תתלקחנה.

לא היה שקר גמור בדבריה, פסח לא יכול היה לצאת השנה במסע יחצני של מכירת כרטיסים, כל עוד לא הוכח שאלי הכוכב הבא הוא אכן "סופר סטאר" כפי שדודי וצילה הבטיחו, הקהל עלול לשאול שאלות מי הם חברי המקהלה כפי ששאלו בשנה שעברה.

כדי לממן את הקיים, נאלץ פסח לקחת חובות גדולים מכמה בנקים בריבית קצוצה, בתקווה שאחרי החג יצליח לעשות כמה מופעים רציניים, הוא יזמין זמרים פופולריים [שחלקם הגדול אינם בני ברית] הם יופיעו באודיטוריום הגדול של בית הכנסת, בכך ימשוך קהל אוהבי זמר בלי לברור את מינם ודתם, יש לו כמה גלריות שיכילו מעל 1600 צופים, כך יהיה לו תיאטרון מוסיקלי שיגרוף רווחים רבים שיכסו את החובות שיצטברו.

בשנה הבאה כבר יוכל לצאת במכירת כרטיסים רצינית, אחרי שאלי הכוכב החדש יוכיח את יכולותיו וביחד עם שני הכוכבים האחרים מייקל קורמן ונתי שמילוביץ תהיה אטרקציה מוסיקלית שתצדיק את מכירת הכרטיסים היקרים.

אם היה פסח שולביץ יודע מה קורה בהכנות הראשוניות כששני הכוכבים שלו מייקל ונתי מתכוננים לתפקידם תחת הפיקוד של המנצח אלי קאהן, היה קורס תחתיו.

תחושת דיכאון ליוותה את אלי קאהן והנערים כשהחלו בחזרות. הם לא הורגלו לדממה כה עמוקה, בשנה שעברה הייתה מקהלה תוססת של שמונה חברי מקהלה שעבדו כתף אחת עם המנצח, גם בשנים הקודמות כשהמקהלה הייתה אמנם קטנה יחסית אך חיה ורחשה פעילות, אבל עתה כשבבת אחת ירדו משמונה לשניים חשו בשינוי הגדול, אווירת תשעה באב שררה באולפן, שני חברי הצוות היו חסרי מוטיבציה דבר זה השפיע גם על אלי קאהן, קשה לו לנצח על מקהלה כה זעירה כל רוח החיים יצא ממנה, במצב כזה עדיף שלא תופיע כלל.

אלי קאהן היה במצוקה נפשית גבוהה, הוא לא שכח את התקרית שהייתה לו בשנה החולפת כשפסח הצליף בו בשוט לשונו והשפיל את כל אישיותו, אלמלי רעייתו החכמה אורה מרים שהתערבה היה פורש מהתפקיד.

כעת בא בכוחות מחודשים ליטול את הפיקוד על המקהלה, אבל הם לא הכינו אותו כי המקהלה מצטמקת משמונה לשניים, איזה טעם יש לעבוד רק עם שני נערים יהיו המוצלחים ביותר, כשהקהל זוכר את השנים הקודמות בהן הייתה מקהלה תוססת וערנית מאד?

הוא ניסה להתאושש ולהפיח רוח חיים בחברי המקהלה שיעצמו את עיניהם וידמיינו כאלו הם עשרה חברי מקהלה, הוא הבהיר להם כי זמר אמיתי צריך להיות מוכן לכל מצב אפילו אם הוא שר לבד, הוא נתן להם דוגמא מהקנטור שלהם דודי סטוויצקי שבא לפני מספר שנים ושר לפני קהל גדול כשהוא ניצב לבדו לפני העמוד, איש לא עזר לו והוא הפיק את המיטב, כאילו יש לו מקהלה ענקית שמסייעת לו.

גם עליכם להכין את עצמכם לכל מיני סיטואציות (מצבים) בו אתם לבד, מעין "סטנדאפיסטים" שמופיעים לבדם על הבמה ואינם צריכים לשום כוח עזר.

"באמת לא תהיו לבד, לבסוף יצטרף אליכם עוד כוכב מדהים, לקנטור דודי יש בוי (בן) שהוא "סופר סטאר" מוזיקלי, הוא בן גילכם,

כך שיהיה לכם הרבה מן המשותף. אין לי מושג אם בעבר הופיע בפני קהל, יתכן שלא, כי בארץ ישראל מפחדים מעין הרע והורים לא רגילים לחשוף את ילד הפלא שלהם בפני ציבור, זה גם מוריד את ערך הנער בעיני הבריות כאילו הוא לא ירא שמיים רק חושב על עתיד של זמר.

אבל קנטור דודי מעיד עליו וגם קיבלנו מידע מבן דודו של הגבאי שגר בקרבת מקום שמכיר את הנער ומעיד עליו שאכן הוא "ילד פלא" במלוא מובן המילה, תהיה לכם הזדמנות להתחכך עמו ולהראות לו את יכולותיכם, אז יש לכם עדיין סיבה להכין את עצמכם להתמודד, כדי להראות לו שאתם גוברים עליו בכל תחום". אלי הצליח להוציא מפיו מילים שבקושי האמין בהם בעצמו.

הפעם המילים החמימות הצליחו מעט יותר, מצב רוחם החל להשתפר, אם כי עדיין לא נסך בהם רוח עליצות, הם החלו את ההכנות בצורה מינורית מאד, כמעט שרו בלחישות. אלי חשב שהוא עומד לקבל שבץ. הזו היא נעמי? מי האמין שמייקל קורמן כוכב הפלא שהראה את כוחו בעבר בכמה מקהלות כולל אצלו וכעת כמעט כבוי לחלוטין.

דומה הוא לילדון שמבקשים ממנו לראשונה לומר את ארבעת הקושיות של מה נשתנה, הילד עומד כולו אדום ונבך ממעמד החשיפה בפני הציבור, הוא מוציא את לשונו החוצה מרוב מבוכה ומקרקר כמו תרנגולת צרודה, עד שכמעט שמתחרטים שביקשו ממנו להופיע ברבים.

אבל אלי קאהן לא נואש, הוא ידע שאם ירים ידיים הוא יאבד משכורת רצינית ביותר, אין לו כרגע שום הצעה, אם יעזוב חלילה וחס יצטרכו לגייס לו מנוי לבית התמחוי בעיר כדי לעבור את החג בלי שיצטרך לצום. רעייתו בסי הפסיקה לעבוד בשל ניוון שרירים, שלושת ילדיו חייבים תקציב מכובד, כדי לא להיראות בני עניים, מעמד משפיל ביותר בחברה האמריקאית, עליו לשנס מותניים ולעשות כל מאמץ לצלוח את המשבר הרגעי.

שלומי לא התכוון לשינוי הסטטוס שלו אפילו לרגע קט, בלבו דימה כי קריינדי ומשפחתה הם חסרי אונים ולא יודעים להתמודד מולו, כך דרכו סלולה למצב המעולה של "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה".

עוד הצלחה אדירה מונחת בכיסו, ראש הדסק נכנע סוף כל סוף לתכתיביו והביא לו את הפרוטוקולים של "נר תמיד" אחרי סחבת ארוכה מאד לאחר ששיחקו בעצביו עד תום, הצליח לסחוט מהם את הפנקסים, אחרי שהעמיד להם אולטימטום כי לא יוסיף לשתף עמם פעולה בשום תחום, כשראו השליטים של הכנופייה שהם עלולים להפסיד החליטו שיתנו לו מבוקשו, באחד הימים קיבל את השלל, תיק כבד עם כל הפרוטוקולים.

עתה יש לו זמן למכביר, בימים שאינו מגויס לעבודה שלהם, יוכל לשבת ברוגע ולנבון בתיקים ולפתור אחת ולתמיד את התעלומה שכבר טובי החוקרים שוברים את הראש, היכן נמצאות הקרנות בהן שלח פסח שולביץ את ידיו, כדי לממן חלק גדול של התקציב שלו.

הוא מגיע לביתו שבע רצון, איך שהוא מתקרב למבואה שלפני הבית, הוא רואה הרבה מכתבים מציצים מתיבת הדואר, זה לא הריח לו טוב, מאמתי יש כל כך הרבה מכתבים בתיבה? תמיד נוטלת אותם קריינדי ואילו היום לא אכפת לה?! אפילו אם הלכה לאמה יותר מחצי יום מעולם לא בילתה שם, מה קרה היום?

הוא פותח את הדלת, איך שנכנס חשכו עיניו, משהו לא מריח לו טוב, הוא רואה את הבית כמעט ריק, כאילו מתמיד היה נטוש. כל הרהיטים החשובים חסרים, אין שולחן וכסאת בסלון גם לא במטבח, מישהו דאג לנתק את החשמל בבית ומחברת החשמל, זה משונה מאוד, לא יתכן לקום ביום בהיר ולנטוש את הבית עם כל הילדים?! על מה ולמה? אולי זה רק דמיון?? חושיו בגדו בו וזה "פאטה מורגנה" (בעולם האופטיקה זה משמש להגדרת חזיון תעתועים)

הוא רץ לחדר השינה לבדוק אם שם עשו לו סדר חדש, לחדרתו גילה שגם חדר זה ריק לחלוטין, השאירו שם ברוחב לב מיטה מתקפלת בלי כיסוי ובלי מצעים כראוי להומלס שירצה להתעקש לגור במקום, גם את בגד השינה (פיג'מה) שלו נטלו מהבית הוא יכול לישון עם הבגדים

רוחו סוערת בקרב, מה הבדיחה הזו? איפה כל הרהיטים של החדר המשותף שלהם? מי העז לגעת במיטה שלו ברכוש הפרטי שלו?! הם חצו כל גבול*

(*)חוצפה שאין כדוגמתה רטן העשוק, לוקחים דבר ששייך לי אישית, הם סוברים שדבר שנקנה בכסף שלהם חוזר אליהם כמו בסדום)

הוא נכנס למטבח וניגש אל המקרר אולי שם חסו עליו הרשעים, לכל הפחות שיהיה לו מה לאכול, גם כאן הוא נתקל בלעג כבד, הפריג'דר נעול עם מנעול כבד שלמעשה היה מיותר לחלוטין, כבר קודם לכן רוקנו את כל תכולתו, הוא היה מנותק מזרם החשמל והמנעול נועד רק ללעוג לו, כי אפילו אם ירצה לקנות מוצרי מזון אין לו במה לאכסן את הדברים, אין מכונת כביסה ואין מייבש, כמעט כל כלי המטבח אינם, נותרו רק כמה כוסות וצלחות מפלסטיק, נראה שהמשפחה עברה למקום מגורים אחר בלי להודיעו.

שלומי חש שהוא עומד לקבל דום לב, למרות שהיה חזאי רציני שיועד לנחש הרבה מהעתיד לא עלתה על דעתו כי קריינדי תעזוב את הבית בלי כל הודעה מוקדמת, על מה ולמה זה קורה? הרי חיו כמו בני זוג זה עשר שנים, לא היו אפילו פעם אחת התראות על מחשבה נואלת של גירושין, איך עושים צעד חד צדדי בלי ליידע את בן הזוג?

הייתה זו קריינדי שקיבלה את ההחלטה לנטוש את הבית כנגד התוכנית של הרב יוסף דוואק משכין השלום, שאמר להישאר רק לעשות מהלך של פירוד פנימי, קריינדי לא הייתה מוכנה לחיות במצב כזה אפילו יום אחד, לוקה אביה כעס עליה מאד.

"את מבינה מה שאת עושה? את פשוט הולכת לקראת התאבדות, הוא עלול לעשות מעשים נוראים אם ידע שפשוט סגרת את הבית בלי להותיר לו דרך איך להתקיים, על זה הזהיר אותי רב יוסף שלא לעשות צעד חד צדדי שעלול להביא אותו למלחמת עולם, תנסי לחיות זמן מסוים בצורה שאיש לא ידע שנפרדתם הוא לא יציק לך אפילו שהפסקת להיות השפחה שלו.

"אבא זה לא בא בחשבון, אני אמות מרוב פחד כשאראה את שלומי לאחר שידע שהחלטתי לעשות ספריידט (לחיות בנפרד) הוא עלול לסכן את חיי כבר ביום הראשון, אם הכה את שימי כמו רוצח אפילו שהוא אבא שלו והוא גם ילד קטן מה הוא יעשה לי? הוא יכול להמית אותו ברגע אחד, עדיף לחיות במקום רחוק, כך אהיה מוגנה ממנו כשירצה חלילה וחס לפגוע בי".

"טוב אבל תשאירי לו את כל הדירה שירגיש כמו בן מלך כך לכל הפחות הוא לא יהיה מבוזה" הציע לוקה הצעת פשרה כדי להקטין את הסכנה.

"אבא אני שונאת אותו שנאה תהומית, אתה לא יכול לבקש ממני שאתגבר על יצרי, אני רוצה לנקום בו על כל שנות היסורים שעברתי אצלו, עליו להרגיש שיש תשלום על כל ההתנהגות המרושעת שלו לא מגיע לו פרוטה אחת" חרצה קריינדי את משפטה.

"את לא חושבת שאת מגזימה? הרי שלמה המלך עליו השלום אמר "אם רעב שונאך האכילהו לחם" כלומר אם אתה לא מתאכזר לשונא שלך הוא לא ילחם נגדך, אבל אם תדחק אותו לפינה הוא ילחם בך, מה תרוויחי שהוא ילחם בנו ויעשה מעשים נוראים?"

"אני לא משכילה כדי לחלוק עליך וגם אסור לי לחלוק על אבא, אבל אם היית יודע כמה מרורים הוא האכיל אותי גם כששבע מלחמי, היית מבין שאצלו מאמר שלמה המלך לא מתקיים, כי הוא יצור מעולם אחר "אאוט סיידר".

לכן אני חושבת בכיוון ההפוך, אם ניתן לו דירה, הוא ישאר במקום, יש לו מגורים שזה המון כסף, נכון שהוא יצטוך לשבור את הראש מאיפה מתפרנסים, אבל זה ברור שהוא עובד אצל מישהו, אין לי מושג במה, הוא לא עובד בחינם, מעולם לא היה פראייר, אני מאמינה שירוויח כדי מחייתו, הוא ישאר כאן לנצח בשביל לריב איתי, אבל אם ניקח ממנו את כל הבסיס הוא ילך, הוא לא ילך לקנות ריהוט מא' עד ת' זה המון כסף, הוא יעדיף לעזוב את המקום, אולי יחזור לארץ ישראל וכך נקיים ברוך שפטרנו" סגרה נושא.

לוקה חשש מהצעד החד צדדי שהיא עושה, אבל לא יכול היה לעמוד מנגד, הוא זה שאשם בכל התסבוכת ועתה עליו להושיט לה עזרה בכל אשר נדרש, אפילו שבכך הוא מקים עליו את הדוב המסוכן שיפגע מהמהלך הפתאומי.

הוא ניצל את היעדרו של שלומי מהבית משך שלשה ימים, זו הייתה תופעה די שכיחה שהוא נעלם לימים שלימים לאן שהו, בלי שאיש ידע היכן הוא, הוא הימר שגם בפעם הזו לא יגיע עד לאחר השלמת תהליך הפינוי.

באישון ליל הגיעה משאית מאוישת בחמישה פועלים זריזים, הם עמסו את רהיטי הבית ולא הותירו בה כמעט פריט אחד שיבוא לידי שימוש. המשאית עברה אל הקצה השני של העיר בה התגוררה קהילה יפה בשם "ישועות ישראל" קהילה שקטה שלא מתעניינת בנעשה אצל הזולת, היו בה מוסדות תורניים, לוקה דאג לשימי שיהיה לו מקום ללמוד, למרות הקושי של העקירה הפתאומית, אבל עוד יותר גרוע להותיר אותו באותו מקום ולראות את ההתמודדות מקרוב.

בן דודו של לוקה ברונפמן, יהודי בר אוריין בשם ר' ברכיהו הירשער הוכנס לפרטי העניין, הוא נטל חסות על המשפחה, היו לו שתי בנות גדולות שיכלו לבוא בכל יום לעזור לקריינדי בכל תחום שתיזקק לעזרה, לוקה חי במתח עצום, הוא לא ידע אך יגיב שלומי על הצעד החד צדדי, לבו ניבא רעות, אך לא שיער עד להיכן יגיעו הדברים.

שלומי ברגעים הראשונים נשבר, הוא קלט שמשפחת ברונפמן החליטה לצאת נגדו בשל התנהגותו, למרות שלא הבין מה רע עשה, לדעתו הוא בעל טוב אמנם אינו מרבה לעזור בבית, אבל הוא לא שונה בכך מאביו, גאון חשוב ביותר ואב"ד בירושלים, שגם אינו עוזר כל כך בבית, כל היום הוא יושב בבית הדין ועובד על פסקי דינים, הוא מגיע לבית מתי שבא לו והולך מתי שבא לו.

גם כשמגיע לבית הוא יושב ומנהל שיחות טלפוניות עם דיינים או פעילים שונים, כמעט ולא ראה אותו לדבר עם אמו, היא מעולם לא העירה לאביו שזה לא בסדר, כך לא מתנהגים, פשוט הכבוד העצום שהוא מנחיל לבית ולאמא שהיא אשת אב"ד מטובי הדיינים שבירושלים שווה את הכל, רק אנשים פשוטים שזה לא הכבוד הכי גדול להיות אשת... הם צריכים להירתם למשא העבודה ולהיות חצי משרתת.

בדומה לזה שלומי הוא אחד מהגאונים הגדולים בעולם את זה שמע בעצמו מראש הדסק שהוא לא חשוד על חנופה. אם כן כבוד גדול לקריינדי שהיא רעייתו. כך מבין הוא את הלכות אישות ומשוכנע שהוא צודק בהן עד לפרט האחרון ואין לו חשש שלא יעמוד בדין, כי מי שפועל כפי הדין ממה יש לו לפחד?

על מה יש לקריינדי לרטון? אלמלי הוא הייתה עד היום יושבת עד שילבין ראשה, מה יועילו לה כל אוצרות קורח של אביה אם תהיה גלמודה כאבן שאין לה הופכין? הוא גם נחשף לידיעה שניסו להסתיר ממנו כל השנים, שהיא חולה במחלה חשוכת מרפא שאמנם עוד לא תקפה אותה בפועל, אבל בוא תבוא, הוא הצליח באחד הימים לחשוף את התיק הרפואי שלה בו ישנן הוכחות מוצקות על המחלה האיומה שנקראת "טרשת עורקים" שאמורה בעתיד לשתק אותה לחלוטין.

אם כן, לא משפחת ברונפמן עשו עמו חסד אלא ההיפך, בזכותו יש לה ארבעה ילדים שימשיכו אותה לנצח נצחים, יהיו לה צאצאים כחול אשר על שפת הים, כל זה בזכותו, אלמלי הוא, הייתה הולכת מן העולם בלי להותיר חותם.

המלחמה בו היא כפיות טובה, חוסר הכרת הטוב, על כך שפרס את כנפי כסותו עליה והביא אותה שתהיה "אשת איש" הרי "טב למיתב טנדו מלמיתב בארמלו" אומרת הגמ' ביבמות, אשה מוכנה להינשא אפילו לאדם שגודלו כנמלה, העיקר ששמו יקבע עליה שיקראו לה "אשת איש" מעולם לא אמרו להיפך, כי כל מהות האשה שהיא שייכת לבעל ולא להיפך, הבעל יכול לשאת נשים כחול אשר על שפת הים בלי כל מגבלה

(יש רק מגבלה אחת קטנה... הוא צריך לתת לכל אחת מהן את הדינים שהתחייב בהן בכתובה בלא זה לא יוכל, אפילו את שלו האחת יצטוך לגרש, שכן חייב הוא לפרנסה ולדאוג לכל צרכיה, אבל זה רק לצורך הפלפול, כשיגיע למעשה ימצא תר"ג חילוקים) ולפיכך אין בסיס לכל הטרוניות שלה, מי שנוהגת שלא כהוגן, יש לה דין של מורדת שעל זה יש אריכות שלמה בגמ' בשו"ע ובפוסקים איך נוהגים איתה.

עתה עליו לשבת עם עצמו ולחשוב מה עושים כרגע, איך נוהגים באשה מרדנית שהכריזה עליו מלחמה חד צדדית, האם לקדש עליה מלחמה או לנסות בדרכי שלום.

אבל לפני הצעד הבא מה עושים בינתיים? היכן יגור ומי יפרנסנו? עד עתה הכל היה מסודר טיפ טופ, מיום היבראו עד עתה לא היה צריך לקמט את מצחו מהיכן יבוא עזרו, הוא לא הסתובב בין הומלסים למיניהם, מעולם לא למד את המלאכה האהובה של "השנור" עליה אמר הקיסר נפוליאון בונפרטה הצרפתי לפני שנות דור, ששימש עבדו כמנהיג לדוגמא, כי את כל המלאכות שבעולם למד כדי שיוכל להתמודד בכל המצבים שיתכנו, מלבד מלאכת השנור.

וכנשאל על ידי מזכירו, למה הדיר עצמו ממלאכה חשובה זו? ענה בטוב טעם, כל המלאכות הן רק כורח השעה וניתן להיגמל מהן, אבל מלאכת השנור שונה היא בתכלית, מי שנכנס למלאכה זו לא יעזבנה עד מותו, אם היה אפשר היה ממשיך אותה גם בגן עדן, אבל מה לעשות "במתים חופשי" אין שם כסף וחיוב צדקה, כך נפטר המת מלתת לשנורר אפילו פרוטה אחת [לפי השער יציג שם].

במר נפשו הלך לבקש עזרה ממיסטר איקס חברו בתקופה האחרונה שהיה יד ימינו בכל תחום, כיצד מתמודדים עם השערורייה שנקלע אליה.

"יקירי מיסטר איקס, אני מבקש ממך בדחיפות, לחרוש את השטח, עליך לברר לי היכן נמצאת המרשעת שחושבת לקדש עלי מלחמה"

"אין לי אבל חצי מושג מהיכן להתחיל" מנסה מיסטר איקס לחמוק מהמטלה הקשה.

"אין כל ספק שהיא לא עזבה את העיר, זה מידי מסובך בשבילה להתחיל חיים חדשים במקום רחוק מדי, היא זקוקה לגיבוי של משפחת ברונפמן, חייב להיות שהיא לא הרחיקה נדוד" הגיב בפליאה שלומי על חברו קצר הדעת.

"ומה אני עושה ברגע שאיתרתי אותה, לגשת ולאיים עליה" מקשה החכם ממה נשתנה.

"לא... אתה בינתיים לא עושה כלום, רק מביא לי את המידע זה חשוב בשבילי עד מאד, ברגע שאדע את המידע אחשוב מה השלב הבא שאני נוקט" הוא לא מתכוון לשתף את חברו השוטה בשום פרט, הוא טוב בשביל לעשות את הבלשות, לא מעבר לזה.

התודה והברכה לכל אלו שמסייעים להצלחת הגיליון!!!

hanoch90@gmail.com